

KITI KONFENNE

SEWE

Sewe wi nawa senre

Kiti kɔnfenne sewe wi yen na para ñga kila pye Izirayeli woolo pe yengolo wa Kana tara ti ni mari ta ko wogo na. Cengele ke ni fuun kàa pye ma cencen wa tara nda kàa ta ta ti ni. Eén fɔ wunluwɔ sila pye wa gben mbaa pe yege sinni. Wagati legere na Izirayeli woolo pe ma kaa laga Yenjelé li na, na yarisunndo gbogo. Kona Yenjelé li mee ti cengele kele yege woolo ma pan ma to Izirayeli woolo pe na ma ya pe ni. Na paga ka pe kapere ti jen mberi yaga, mbe Yawe Yenjelé li yeri li pe saga, Yenjelé li mee «Kiti kɔnfenne» torogo jaŋgo mbeli woolo pe shɔ. Ki kiti kɔnfenne pàa pye lere ke ma yiri shyen: Otiniyeli, naa Ehudi, naa Shamiyari, naa Debora, naa Zhedewɔn, naa Tola, naa Yayiiri, naa Zhefite, naa Ibisam, naa Elɔn, naa Abidɔn konaa Samisɔn.

Ki «kiti kɔnfenne» pe sila pye paa nala pilige woolo pe yen. Pàa pye kagala yege wɔfenne nakoma leeple shɔfenne, na cенle nunjba nakoma cengele legere yege sinni. Wa kiti kɔnfenne sewe wi ni, kala nunjba pe mali senre ti yo yosaga legere na. Izirayeli woolo pe ma kaa je mbe logo Yenjelé li yeri mbe saa yarisunndo gbogo. Pe kapere ti kala na, Yenjelé li ma ti pe juguye pe ma pan ma to pe na. Leeple pe mee gbele ma Yawe Yenjelé li yeri li pe saga, li mee shɔf torogo pe kan. Leeple pe ma Yenjelé li jen wagati jenri ni, ko punjo na pe mee sɔngɔrɔ na pe yarisunndo ti gbogo. Kona malaga ma to pe na wagati wa ni, pe ma yeyinŋje ta wagati wa ni. Ki wagati wìla pye maara wagati, ma pye kangbanga mbe ya gbon pe na. Ki wagati wi ni, wunluwɔ sila pye wa Izirayeli tara ti ni. Pe ni fuun nunjba nunjba pàa pye na tanri pe nandanwa kala lo na (Kiti 21.25).

Sewe wi yen ma kɔonlɔ yege ñga na

Izirayeli woolo pàa Kana tara ti walaga nunjba shɔ 1.1--2.5

Yenjelé làa kiti kɔnfenne torogo Izirayeli woolo pe kan 2.1--3.6

Otiniyeli, naa Ehudi konaa Shamigari 3.7-31

Debora, naa Baraki konaa Yayeli 4--5

Zhedewɔn 6--8

Abimeleki 9.1-57

Tola, naa Yayiiri konaa Zhefite 10.1--12.7

Ibisamu, naa Elɔn konaa Abidɔn 12.8-15

Samisɔn 13-16

Dan cénle woolo kona pe Yenjéle gbogosaga 17-18
Izirayeli woolo sanmbala Pàa malaga gbón Benzhamé cénle woolo
pe ni 19-21

IZIRAYELI WOOLO PAA KANA TARA TI SHD

1.1--2.5

Izirayeli woolo pe cèngé wa Kana tara

1 ¹Zhozuwe wi kúnjgòlò, a Izirayeli* woolo pè si Yawe Yenjéle li yewe ma yo fɔ: «We ni, cénle liliin li daga mbe keli sa to Kana tara fenné pe na?»

²A Yawe Yenjéle lì si pe pye fɔ: «Zhuda cénle loli. Ye wele, mi yén na Kana tara ti nii pe kée.»

³Kona, Zhuda cénle woolo pè si Zhuda wi nɔsepyɔ Simeyɔn wi cénle woolo pe pye fɔ: «Ye pan we kɔrɔgɔ wa tara laga ñga kì kan we yeri ki ni, we sa malaga gbón Kana tara fenné pe ni wege shɔ. Ko puñgo na, we yaa kari wa ye woro ti ni sa ye saga.» A Simeyɔn cénle woolo pè si taga Zhuda cénle woolo pe na.

⁴A pè si yiri ma kari sa malaga ki gbón. A Yawe Yenjéle lì si Kana tara fenné, naa Perezi cénle woolo[†] pe le pe kée. Pàa lere waga kε (10 000) wo gbo wa Bezeki ca.

⁵Pàa wunlunaña Adoni Bezeki wi yan wa ki ca ki ni ma to wi na. Pàa malaga gbón Kana tara fenné

naa Perezi cénle woolo pe ni ma ya pe ni. ⁶Adoni Bezeki wìla fe; eен fɔ, a pè si taga wi na ma saa wi yigi, mèe wi keyen yombegbɔrɔ naa wi tɔɔrɔ yombegbɔrɔ ti kɔɔnlɔ. ⁷Kona, a Adoni Bezeki wì sho fɔ: «Wunlumbolo nafa taanri ma yiri ke mbele pe keyen yombegbɔrɔ naa pe tɔɔrɔ yombegbɔrɔ tìla pye ma kɔɔnlɔ pe na, yaakara nda tìla pye na yinrigi wa na tabali wi na na tuun tara, to pàa pye na kaa. Ñga mìla pye, ko Yenjéle lì sɔngɔrɔ na na.» A pè si kari wi ni wa Zheruzalemu ca; pa wìla saa ku wa.

⁸Zhuda cénle woolo pàa saa to Zheruzalemu ca woolo pe na ma ca ki shɔ, ma leeple pe gbo tokobi ni, mèe ca ki sogo. ⁹Ko puñgo na, Kana tara fenné mbele pàa pye ma cen wa yanwira tara ti ni, naa Negevu* tara ti ni konaa wa yanwira tigiwen tara ti ni, a Zhuda cénle woolo pè si kari mbe sa malaga gbón pe ni. ¹⁰Kana tara fenné mbele pàa pye ma cen wa Eburɔn ca, Zhuda cénle woolo pàa saa to pe na. Faa pàa pye na Eburɔn ca ki yinri Kiriyati Ariba. Pàa malaga gbón ma ya Sheshayi sege woolo, naa Ahima sege woolo konaa Talimayi sege woolo pe ni.

¹¹Pè kaa yiri lema, a pè si saa to Debiri ca woolo pe na. Faa

[†]1.4: Zhenɛ 13.7; 34.30; Zhozu 17.15.

pàa pye naga yinri Kiriyati Seferi[†].
¹² A Kalebu wì sho fɔ: «Lere ḥa ka ya mbe malaga gbɔn Kiriyati Seferi ca woolo pe ni mbege sho, mi yaa na sumborombyɔ Akisa wi kan ki fɔ wi yeri wi jo.»¹³ Kì kaa pye ma, Kalebu wi jɔnlɔ Kenazi wi pinambyɔ Otiniyeli, a wì si kari ma saa ca ki sho. A Kalebu wì suu sumborombyɔ Akisa wi kan wi yeri wi jo.¹⁴ Punjo na, sumboro wìla kaa gbɔn wa wi pɔlɔ Otiniyeli wi tanla, a wì sigi yo wi kan ma yo wi tara laga ka yenri wi to Kalebu wi yeri. Kona, a Akisa wì si yew ma yiri wa wi sofile wi na ma tigi. A Kalebu wì suu yewe ma yo fɔ: «Yingga maa jaa.»

¹⁵ A wì suu to wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Mila ma yenri, ma kajenjɛ pye na kan, ma puluyo ya kan na yeri, katugu tara laga ḥga mà kan na yeri wa yɔnlɔparawa kalige kee ki na, tɔnmɔ woro wa ki ni.» A Kalebu wì si tara ti gona puluyo naa ti nɔgɔna puluyo yi kan wi yeri[†].

¹⁶ Moyisi wi nafo lenaja wìla pye Keni cenle woolo wo wa. Wi setirige piile pè si yiri wa Zheriko ca, ko ḥga pe yinri sengendire ca ye, poro naa Zhuda cenle woolo pe ni, ma saa cen wa Zhuda tara gbinri* lara ti ni, wa ki leeble pe sɔgɔwɔ, ma

wa Aradi ca ki yɔnlɔparawa kalige kee yeri.

¹⁷ A Zhuda cenle woolo pè si pinlɛ wi nɔsepyɔ Simeyɔn wi cenle woolo pe ni, a pè saa malaga gbɔn Kana tara fenne mbele pàa pye ma cen wa Zefati ca pe ni. Pàa leeble pe gbo pew, ma ca ki ni fuun ki tɔngɔ maga tege ki ye Yawe Yenjɛle li kan. A pè sigi mege taga naga yinri ɔrima[†].

¹⁸ Zhuda cenle woolo pàa Gaza, naa Asikalɔn konaa Ekirɔn cara[†] ti sho mari ta konaa ti kanjgara na tara ti ni.¹⁹ Yawe Yenjɛle lo jate làa pye pe ni. Kì pye ma, pàa ya ma yanwira tara ti sho. Eén fɔ, pe sila ya mbe leeble pàa pye ma cen wa funwa laga falafala ki ni pe purɔ, katugu malaga gbɔnwotoroye tugurɔn woolo la pye pe yeri.²⁰ Pàa Eburɔn ca ki kan Kalebu wi yeri paa yegɛ ḥga na Moyisi wìla ki yo we. A Kalebu wì si Anaki setirige piile taanri pe purɔ[†].

²¹ Benzhamɛ cenle woolo pe sila ya mbe Zhebusi cenle woolo pe purɔ, poro mbele pàa pye ma cen wa Zheruzalem̄ ca we. Pe yen ma cen wa Benzhamɛ cenle woolo pe sɔgɔwɔ ali ma pan ma gbɔn nala.

²² A Zhaozefu setirige piile pè si kari ma saa to Beteli ca ki na ma malaga gbɔn ki woolo pe ni. Yawe Yenjɛle làa pye pe ni.²³ Pàa keli

^{†1.11:} Zhozu 15.15-19.

^{†1.15:} Zhozu 15.19.

^{†1.17:} Eburuye senre ti ni ɔrima mege ki kɔrɔ wowi ḥa mbege tɔngɔ pew.

^{†1.18:} Gaza, naa Asikalɔn konaa Ekirɔn cara tìla pye wa Mediterane kɔgɔje yon ki na, wa funwa laga falafala ki ni (Zhozu 13.3).

^{†1.20:} Nɔmbu 14.24; Dete 1.36; Zhozu 14.9-14.

ma leeble tun, a pè saa Beteli ca kagala ke yewe ma ke jen. Faa pàa pye naga yinri Luzi.²⁴ Kagala yewefenne pe gbonsaga wa, a pè si naaja wa yan wila yinrigi wa ca ki ni, a pè suu pye fɔ: «We mbe ya ye wa ca ki ni laga ŋga na, ki naga we na, pa we yaa kajenjé pye ma kan.»²⁵ Pe mbe ya ye wa ca ki ni laga ŋga na, a naaja wì sigi naga pe na. Kì pye ma, a Zhozefu setirige piile pè si ca woolo pe ni fuun pe gbo tokobi ni. Eén fɔ, pàa ko naaja wo naa wi go woolo pe ni fuun pe yaga, a pè kari.²⁶ A ki naaja wì si kari ma saa cen wa Heti cenle woolo pe tara, ma ca ka kan wa maga mege taga naga yinri Luzi. Ko mege ko ki yen ki na ali ma pan ma gbɔn nala[†].

²⁷ Manase cenle woolo pe sila ya mbe Beti Sheyan ca woolo pe purɔ, naa Taanaki ca woolo, naa Dɔri ca woolo, naa Yibileyamu ca woolo, naa Megido ca woolo konaa ti kanŋgara kapire woolo pe ni. Ki kala na, ki Kana tara fenne pàa yere ki yerewe mbe koro mbe cen wa ki tara laga ki ni.²⁸ Naa Izirayeli woolo pàa kaa fanŋga ta ma wɛ Kana tara fenne pe na, pe sila pe purɔ. Eén fɔ pàa pe le kulowo tunndo ni.

²⁹ Efirayimu cenle woolo pe sila ya mbe Gezeri ca woolo pe purɔ. Ki Kana tara fenne pàa koro ma cen wa Efirayimu cenle woolo pe sɔgɔwɔ.

³⁰ Zabulɔn cenle woolo pe sila ya mbe Kitirɔn ca woolo konaa

Nahalɔli ca woolo pe purɔ. Ki Kana tara fenne pàa koro ma cen wa Zabulɔn cenle woolo pe sɔgɔwɔ, a Zabulɔn cenle woolo pè pe le kulowo tunndo ni.

³¹ Aseri cenle woolo pe sila ya mbe Ako ca woolo pe purɔ, naa Sidɔn ca woolo, naa Alabu ca woolo, naa Akizibu ca woolo, naa Eliba ca woolo, naa Afiki ca woolo konaa Erehɔbu ca woolo pe ni.³² Kì pye ma, Aseri cenle woolo pàa cen wa ki tara ti ni wa ki Kana tara fenne pe sɔgɔwɔ, katugu pe sila pe purɔ.

³³ Nefitali cenle woolo pe sila ya mbe Beti Shemeshi ca woolo poro naa Beti Anati ca woolo pe purɔ. Eén fɔ, pàa cen wa ki Kana tara fenne mbele pàa pye wa tara ti ni faa pe sɔgɔwɔ. Pàa ki cara shyen ti woolo pe le kulowo tunndo ni.

³⁴ Amɔri cenle woolo pàa Dan cenle woolo pe wɔnrɔgɔ, a pè lugu ma kari wa yanwira ti na; pe sila pe yaga pe tigi wa gbulundegɛ laga ki ni.³⁵ Amɔri cenle woolo pàa koro ma cen wa Hari Herezi ca, naa Ayalɔn ca konaa Shaalibimu ca ki ni. Eén fɔ, a Zhozefu setirige piile pè si kaa fanŋga ta pe na, mɛɛ pe le kulowo tunndo ni.³⁶ Amɔri cenle woolo pe tara kɔnlɔ làa yiri wa Akirabimu tinndi wi na, ma saa gbɔn wa Sela ca, mɛɛ toro ma kari wa yɛgɛ.

[†]1.26: Zhozu 16.2.

**Yenjèle li mèrègè wìla para
Izirayeli woolo pe ni**

2 ¹ Yawe Yenjèle li mèrègè* wìla yiri wa Giligali ca ma kari wa Bokimu ca ma saa ki yo Izirayeli* woolo pe kan fo: «Mì ye yirige wa Ezhipiti tara ma pan ye ni laga tara nda mìla yɔn fɔlɔ* kɔn ma wugu mbe kan ye telseye pe yeri ti ni. Mìla ki yo ma yo mi sanla yɔn finliwe* pi jɔgɔ ye ni fyew; ² fɔ yoro fun, yaga ka yɔn finliwe le ki tara woolo pe ni, fɔ ye pe saara wɔsara* ti jaanri. Eén fɔ, ye sila logo na yeri. Yingi na yàa si ko pye ma†? ³ Kì pye ma, mi se tara woolo pe purɔ mbe pe yirige wa ye yegɛ, eén fɔ pe yaa pye ye maliwiinle, pe yarisunndo ti yaa pye paa pene yén mbe ye yigi.» ⁴ Naa Yawe Yenjèle li mèrègè wìla kaa ki senre ti yo Izirayeli woolo pe kan ma kɔ, a leeple pe ni fuun pe née gbele ɔngbang. ⁵ A pè sigi laga ki mege taga naga yinri Bokimu†. Pàa saara* wɔ wa Yawe Yenjèle li yeri wa ki laga ki na.

**YENJÈLE LAA KITI
KONFENNE TOROGO
IZIRAYELI WOOLO PE KAN**

2.6--16.31

Zhozuwe wi kunwɔ senre

⁶ Naa Zhozuwe wìla kaa Izirayeli woolo pe yaga ma yo paa kee,

†**2.2:** Eki 34.12-13; Dete 7.2-5.

†**2.5:** Maga logo Eburu senre ti ni Bokimu, ko kɔrɔ wo ɔga gbelefenne.

†**2.6-9:** Zhozu 24.29-31.

tara lara nda tila kan pe ni fuun nunjba nunjba pe yeri kɔrɔgɔ, a pè si sɔngɔrɔ ma saa cen wa ti ni mberi ta. ⁷ Izirayeli woolo pàa tunjgo pye Yawe Yenjèle li kan Zhozuwe yinwege piliye yi ni fuun yi ni konaa wi kujgɔlɔ, leleelɛ* pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni, poro mbele pàa Yawe Yenjèle li tunmbyege ki yan Izirayeli woolo pe kan we. ⁸ Nuni pinambyɔ Zhozuwe, Yawe Yenjèle li tunmbyee we, wìla ta yele cenme ma yiri ke (110) mee ku. ⁹ Pàa wi le wa tara laga ɔga kìla kan wi yeri kɔrɔgɔ ki ni, wa Timinati Herezi ca, wa Efirayimu yanwira tara ti ni, ma wa wa Gaashi yanwiga ki yɔnlɔparawa kameŋge kee yeri†.

Kiti kònfenne pe kagala

¹⁰ Ko puŋgo na, a Zhozuwe wi wagati woolo pe ni fuun pè si kaa ku ma taga pe telseye pe na. A wagati wa fɔnɔŋɔ woolo si yiri. Poro sila Yawe Yenjèle li jen, pe sila si kagala ɔngele làa pye Izirayeli woolo pe kan ke jen. ¹¹ Kona, Izirayeli woolo pe née ɔga ki yén kapege Yawe Yenjèle li yegɛ na ki piin. Pàa pye na yarisunndo nda pe yinri

Baali*† ti gbogo.¹² Yawe Yenjelé, pe teleye Yenjelé le, lo na làa pe yirige wa Ezhipiti tara, pàa je li na ma taga yarisunndo ta yegé na, cengele ñgele ke yén ma pe maga ke yarisunndo re, nari gbogo, na fóli ti yegé sɔgɔwɔ, ma Yawe Yenjelé li nawa pi ñgbani.¹³ Pa pàa je Yawe Yenjelé li na yeen, na yarisunndo Baali naa Asitarite*† ti gbogo.

¹⁴ Yawe Yenjelé làa nawa ñgbani Izirayeli woolo pe ni. Làa pe le mbele pe maa leelee yaara koli pe kée, a poro pe kée yaara ti ni fuun ti koli. Làa pe le pe mbenfenne mbele pàa pye ma pe maga pe kée, maga kan pe sila ya yere mbe pe sige.¹⁵ Sanga o sanga pe kaa kee malaga gbɔnsaga, Yawe Yenjelé li ma yiri pe kɔrɔgo mbe tipege pye pe na, paa yegé ñga na làa ki yo konaa ma wugu ki na pe kan we. Kì pye ma, jclgɔgbɔgɔ la to pe na fɔ jenjé.

¹⁶ Kona, a Yawe Yenjelé lì si kiti kɔnfenne† yirige pe kan, a poro si pe shɔ mbele pe maa leelee kée yaara koli pe kée.¹⁷ Konaa ki ni fuun, Izirayeli woolo pe sila logo ki kiti kɔnfenne pe yeri, eен fɔ pàa pye na tunjgo piin yarisunndo ta yegé kan, na fóli ti yegé sɔgɔwɔ nari gbogo. Pe teleye pàa pye na

tanri konɔ na na, ma Yawe Yenjelé li ñgasegele ke le na tanri ke na, pàa ke ma wɔ wa li ni fyaw. Pe sila tanga ma.¹⁸ Kìla pye, Yawe Yenjelé li ka kiti kɔnfɔ wa yirige pe kan sanga o sanga, li ma pye ki kiti kɔnfɔ wi ni, mbaa pe shoo pe mbenfenne pe kée ki kiti kɔnfɔ wi yinwege piliyé yi ni fuun yi ni. Na Yawe Yenjelé li ka pe yan paa jɔlɔ, ma jori pe mbenfenne pe kée sanga ña ni, li ma pe yinriwe ta.¹⁹ Ko puñgo na, na ko kiti kɔnfɔ wo ka ku, pe ma sɔngɔrɔ naa ma pe yee tege fyɔngɔ* ni ma we pe teleye pe na, ma taga yarisunndo ta yegé na, na tunjgo piin ti kan, na fóli ti yegé sɔgɔwɔ nari gbogo. Pe sila yenle mbe pe kapyere tijangara ti yaga nakoma mbe pe kotongbangá tangalɔmɔ pi yaga.

Yenjelé làa Izirayeli woolo pe wa ma wele

²⁰ Kì pye ma, Yawe Yenjelé lì si nawa ñgbani Izirayeli woolo pe ni, ma sho fo: «Ki cénle na lìlan yɔn finliwe mba mìla le pe teleye pe ni pi jɔgɔ. Pee logo na yeri.²¹ Ki kala na, Zhozuwe wì ku ma cengele ñgele yaga wa tara ti ni mbapurɔwɔ, mi se la kpe purɔ

†2.11: Eburu senre ti ni Baali kɔrɔ wowi ña tafɔ. Baali wo wìla pye Kana tara fenne naa Fenesi tara fenne pe yarisunjgo gbɔgɔ ye. Pàa pye na jeele kala naa nambala kala piin wa ki gbɔgɔwɔ pi ni.

†2.13: *Asitarite*: Yarisunjgo jelege kayi ñga kìla pye na jeele kala naa nambala kala li la waa leelee pe na konaa na jeele pe piin sevenne.

†2.16: Kiti kɔnfenne mbele senre ti yo namena poro la pye leelee mbele Yenjelé làa yirige ma pe tege teele Izirayeli woolo pe go na, paa pe yegé sinni konaa paa pe shoo pe juguye pe kée.

mbeli yirige wa pe yegē.²² Poro mi yaa tēgē mbe Izirayeli woolo pe wa mbe wele, mbege jen na kaa pye pe yaa tanga na konj li na konaa mbe logo na yeri, paa yegē njga na pe teleye pāa ki pye we, nakosima na kaa pye pe sege pye ma.»

²³Ki pye ma, cēngelē njele Yawe Yenjēle li sila le Zhozuwe wi kēe, a lì si ke yaga, a kē cen wa tara ti ni; li sila fyēle mbe ke purō.

3 ¹Malaga njga kīla gbōn ma Kana tara ti shō, Izirayeli* woolo mbele pe sila ka gbōn, Yawe Yenjēle lāa ki cēngelē ke yaga wa tara ti ni, mbe ke tēgē mbe pe wa mbe wele. ²Lāa pye na jaa Izirayeli woolo mbele pē yiri punjo na, poro mbele pe fa malaga gbōn faa, pe yaraga njga pe yinri malaga ki jen pege gbōngō ki fōrōgō. ³Ki cēngelē koro la wēlē: Filisiti tara fenne pe wunluwō kañgurugo, naa Kana tara fenne pe ni fuun, naa Sidōn ca fenne konaa Hēvi cenlē woolo pe ni, poro mbele pāa pye ma cen wa Liban tara yanwira ti na, maga lē wa Baali Erimō yanwiga ki na, fō ma saa gbōn wa Lebo Hamati ca ki na[†].

⁴Yawe Yenjēle lāa ki cēngelē ke tēgē ma Izirayeli woolo pe wa ma wele, mbe ta mbege jen na kaa pye

pe yaa la tanri li njasegele ke na, koro njele lāa kan Moyisi wi yeri wi ke yo pe teleye pe kan we. ⁵Ki pye ma, a Izirayeli woolo pē si cen wa Kana tara fenne pe sōgōwō, naa Heti cenlē woolo, naa Amōri cenlē woolo, naa Perezzi cenlē woolo, naa Hēvi cenlē woolo konaa Zhebusi cenlē woolo pe sōgōwō. ⁶Pāa pye naga cēngelē ke sumborombiile pe pori pe jēelē, poro fun, a pāa pe yēera sumborombiile pe kaan ki cēngelē ke pinambiile pe yeri, a paa pe pori pe jēelē. Pāa pye na ke yarisunndo ti gbogo.

Kiti kōnfō Otiniyeli wi kala

⁷Izirayeli woolo pāa kapege pye Yawe Yenjēle li na, ma fēgē Yawe Yenjēle, pe Yenjēle li na, ma saa na yarisunndo Baali* naa Ashera*[†] ti gbogo. ⁸A Yawe Yenjēle lì si nawa njban Izirayeli woolo pe ni, mēe pe le Mezopotami tara wunluna ja Kushan Irishatayimu wi kēe. Pāa tunjōgo pye wi kan fō ma saa gbōn yelē kōlōtaanri. ⁹Kona, a Izirayeli woolo pē si gbele ma Yawe Yenjēle li yeri li pe saga. A lì si go shōfō yirige pe kan, a wì pe shō. Pāa pye naa yinri Otiniyeli. Otiniyeli wīla pye Kalebu wi jōnlō lena ja Kenazi

[†]3.3: Zhozu 13.3-5.

[†]3.7: *Ashera*: Kana tara fenne yarisunjōgo jēlege kayi njga pāa pye na jate ma yo ki yen yarisunjōgo Baali ko jō. Pāa ki mege ki taga yarisunjōgo sunsaga na, njga pāa tire sanri wa ki ni nakoma tiyala pe yarisunndo sunmō pi mege ni (Kiti 6.25, 28; Mishe 5.13). Ki Kana tara yarisunjōgo pāa pye naga jate ma yo kīla pye na jēle kala naa nambala kala li la waa leele pe na, na jēle pe piin sevenne. Pele maa ki jate ma yo konaa yarisunjōgo Baali ki ni, yaraga nūnjba yi.

wo pinambyɔ†. ¹⁰ Yawe Yenjelé li yinne làa tigi wi na. Wila pye na Izirayeli woolo pe kagala ke yegé woo. Wila pye na kee ma saa na malaga gbɔn. Yawe Yenjelé làa Mezopotami tara wunlunaja Kushan Irishatayimu wi le wi kée. A lì ti a wì ya ki wunlunaja wi ni. ¹¹ Ko punjo na, a tara tì si yeyinjge ta fɔ ma saa gbɔn yele nafa shyen, a Kenazi pinambyɔ Otiniyeli wì si kaa ku.

Kiti kɔnfɔ Ehudi wi kala

¹² Izirayeli woolo pàa nuru naa ma kapege pye Yawe Yenjelé li na. Kì pye ma, a lì si fanjga kan Mowabu tara wunlunaja Egilɔn wi yeri, maa yirige maa wa Izirayeli woolo pe na; katugu pàa kapege pye Yawe Yenjelé li na. ¹³ Kona, a Egilɔn wì si Amɔ† cenle woolo naa Amaleki† cenle woolo pe gbogolo, a pè kari ma saa to Izirayeli woolo pe na ma ya pe ni, mɛɛ Zheriko ca, sengendire ca ye, ki shɔ pe yeri. ¹⁴ Izirayeli woolo pàa koro ma go sogo Mowabu tara wunlunaja Egilɔn wi kan fɔ ma saa gbɔn yele kɛ ma yiri kɔlɔtaanri.

¹⁵ Kona, a pè si gbele ma Yawe Yenjelé li yeri li pe saga. A lì si go shɔfɔ yirige pe kan, pàa pye naa yinri Ehudi. Gera pinambyɔ lawi, ma yiri wa Benzhamé cenle

li ni. Ehudi wila pye kamengé fɔ. Izirayeli woolo pàa wi tun wi sa yarikanra kan Mowabu tara wunlunaja Egilɔn wi yeri. ¹⁶ A Ehudi wì si tokobi yegé shyen woo gbegele wi yee kan. Wi titɔnlɔwɔ pila pye na kee metere kɔngɔ yeri. A wì suu pɔ wa wi senne li na, maa sin wi kalige jegbɔlɔ li ni, wa wi yaripɔrɔ ti nɔgɔ. ¹⁷ A wì si kari ma saa yarikanra ti kan Mowabu tara wunlunaja Egilɔn wi yeri, wo la pye witigbɔgɔfɔ fɔ jengé. ¹⁸ Naa wila kaa yarikanra ti kan wi yeri ma kɔ, a wì si mbele pàa ti tugo pe yaga, a pè sɔngɔrɔ. ¹⁹ Eén fɔ, naa Ehudi wìla ka saa gbɔn wa sinndeere nda pè te yarisunndo ti na, wa Giligali ca ki tanla, a wì si sɔngɔrɔ ma saa wunlunaja wi pye fɔ: «Wele, wunlunaja, tunŋgo yen na yeri mbe yo ma kan, ŋgundo wogo yi.»

A wunlunaja wì sho fɔ: «Yere gbɛn.» Mbele fuun pàa pye wa wi ni, a pè si yiri. ²⁰ A Ehudi wì si fulo wa wi tanla ma yala wila pye ma cen wa wi yumbyɔ ɲa wi maa tifene waa wi ni. Pàa wi gbegele wo nungba kan, wa wi birigo ki go na. A wì sho fɔ: «Yenjelé li tunŋgo kan na yeri mbe yo ma kan.» A wunlunaja wì si yiri wa wi jɔngɔ ki na ma yere. ²¹ A Ehudi wì suu kamengé ki tege ma tokobi wi tile

†3.9: Zhizu 15.17; Kiti 1.13-15.

†3.13: Amɔ cenle woolo pàa pye Lɔti setirige piile (Zhene 19.38), Amaleki setirige piile pàa pye Ezawu setirige piile (Zhene 36); ki cengelé kàa pye ma cen wa tara ti yonlɔparawa kalige kée yeri.

†3.13: Kiti 1.16.

maa wɔ wa wi kalige jegbɔlɔ li na, mɛe wunlunaja wì sun wi ni wa wi lara ti na, a wì ye wi ni.

²²Tokobi wìla ye ma kɔ wi ni ma pinlɛ kombogo ki ni yere. A yanlaga kì si yiri ma pan ma tokobi wi tɔn, katugu Ehudi wi sila tokobi wi tile mboo wɔ wa wunlunaja wi lara ti ni, wi numaga kila yiri wa wi punjgo na. ²³Ko punjgo na, a Ehudi wì si yiri wa ndɔgɔrɔ ma naayeri yumbyɔ kɔɔrɔ ti tɔnndɔ mɛe ti sɔgɔ. ²⁴Naa Ehudi wìla kaa yiri, a wunlunaja wi tunmbyeele pè si pan ma wele, mɛe ki yan fɔ naayeri yumbyɔ kɔɔrɔ tìla pye ma sɔgɔ. A pè sigi jate ndee wunlunaja wi yen na konjgaraga piin wa wi yumbyɔ ḥa wi maa tifene waa wi ni. ²⁵A pè si yere ma sige fɔ ma saa te, wunlunaja wi woro mbe naayeri yumbyɔ kɔɔrɔ ti yengelé. Kì pye ma, a pè si lakile wi le ma kɔɔrɔ ti yengelé pe ye, pe mbe wele, mɛe pe tafɔ wi yan wì to ma sanga le tara ma ku.

²⁶Ma pe ta pàa pye ma yere na singi, a Ehudi wì si fe ma kari, ma saa sinndeere nda pàa te yarisunndo ti toro, mɛe fe ma kari wa Seyira ca ki yeri. ²⁷Naa wìla ka saa gbɔn wa sanga ḥa ni, a wì si mbanлага win wa Efirayimu tara yanwira ti ni ma leeple pe yeri. A Izirayeli woolo pè si tigi ma yiri wa yanwira ti na, a wì si keli pe yege. ²⁸A wì si pe pye fɔ: «Ye taga na

punjgo na, katugu Yawe Yenjelé lì ye mbenfenne pe le ye kee, Mowabu cenle woolo wele.»

A pè si taga wi punjgo na, ma saa Zhuriden gbaan wi kɔnsaga ki shɔ, mbe konɔ li kɔn Mowabu cenle woolo pe na. Pe sila ti lere kpe mbe gbaan wi kɔn. ²⁹Ki pilige ki ni pàa nambala waga ke (10 000) si poro gbo Mowabu cenle woolo pe ni, pàa pye ma tugbɔlɔ konaa ma pye kotogo ni. Wa kpe sila fe mbe shɔ. ³⁰Maga le lema, a Mowabu cenle woolo pè si go sogo ma Izirayeli woolo pe kan. A tara tì si koro yeyinje na fɔ ma saa gbɔn yele nafa tijere.

Kiti kɔnfɔ Shamigari wi kala

³¹Ehudi kungɔlɔ, a Anati pinambyɔ Shamigari wì si yiri. Wìla lere cènme kɔgɔlɔni (600) wo gbo Filisiti tara fenne pe ni nere kɔnrigbege[†] ni. Wo fun wìla Izirayeli woolo pe shɔ.

Debora naa Baraki pe kala

4 ¹Ehudi wi kungɔlɔ, a Izirayeli* woolo pè si kapege pye Yawe Yenjelé li na naa. ²Kona Yawe Yenjelé lì si pe le Kana tara fenne wunlunaja wa kee, ḥa pàa pye na yinri Yabini. Pa wìla pye ma cèn wunluwɔ pi na wa Hazɔri[†] ca. Wi malingbɔɔnlɔ to pàa pye naa yinri Sisera, wo la pye ma cèn wa Aroshteti Goyimu

[†]3.31: Kìla pye tugurɔn wanga ma pye wa nere kɔnrigbege ki numaga ki na. Ko pe ma tege na nere ti wɔnragi ki ni ma ti ti maa kee wa laga ḥga paa jaa tila kee.

[†]4.2: Zhozu 11.1.

ca.³ Malaga gbɔ̄nwotoroye tugurɔ̄n woolo cənme kɔ̄lɔ̄jere (900) la pye Yabini wi yeri. Wìla Izirayeli woolo pe jɔ̄lɔ̄ jɛŋgɛ, fɔ̄ ma saa gbɔ̄n yele nafa. Kì pye ma, a pè si gbele ma Yawe Yenjelé li yeri li pe saga.

⁴ Ki wagati wi ni, Lapidɔ̄ti jo Debora ḥa wìla pye Yenjelé yɔ̄n senre yofɔ̄, wo wìla pye kiti kɔ̄nfɔ̄ wa Izirayeli tara. ⁵ Wìla pye ma cen sengendige ka nɔ̄gɔ̄, a pe kaa naga yinri Debora sengendige, wa Arama ca naa Beteli ca sɔ̄gɔ̄wɔ̄ pi ni, wa Efirayimu yanwira tara ti ni. Izirayeli woolo pàa pye na kee wi kɔ̄rɔ̄gɔ̄ ma saa na pe kagala ke yɛgɛ woo. ⁶ Pilige ka, a Debora wì si lere tun, a pè saa Abinowamu pinambyɔ̄ Baraki[†] wi yeri wi kan wa Kedeshi ca[†], wa Nefitafi tara. A wì suu pye fɔ̄: «Yawe Yenjelé, Izirayeli woolo Yenjelé lì yo ma ḥga pye ki ḥga: Kari ma sa nambala waga ke (10 000) wɔ̄ wa Nefitali cenle naa Zabulɔ̄n cenle li ni, ma kari pe ni wa Tabɔ̄ri yanwiga ki na. ⁷ Mi yaa kari Yabini wi malinqbɔ̄ɔ̄nlo to, naa wi malaga gbɔ̄nwotoroye konaa wi malinqbɔ̄ɔ̄nlo pe ni wa Kishɔ̄n Sisera lafogo ki ni, mbe sa pe le ma kɛɛ.»

⁸ A Baraki wì si Debora wi yɔ̄n sogo ma yo fɔ̄: «Na maga pinle na ni, pa mi yaa kari; na mɛ̄e pinle na ni, mi se kari.» ⁹ Kì pye ma, a Debora wì sho fɔ̄: «Mi yaa pinle ma ni. Eɛn fɔ̄, ki malaga ḥga ye yaa sa

gbɔ̄n mbe ya ki ni, ki gbɔ̄gɔ̄wɔ̄ ma soo ta; katugu Yawe Yenjelé li yaa Sisera wi le jɛlɛ kɛɛ.» A Debora wì si yiri ma pinle Baraki wi ni, ma kari wa Kedeshi ca. ¹⁰ A Baraki wì si Zabulɔ̄n cenle woolo naa Nefitali cenle woolo pe yeri ma pe gbogolo wa Kedeshi ca. A nambala waga ke (10 000) si pinle wi ni. Debora wìla pinle wi ni fun ma kari.

¹¹ Ki wagati wi ni, Keni cénle woolo naa Heberi wìla laga Keni cénle woolo sanmbala pe na, poro mbele pàa pye Moyisi wi nafɔ̄ lenaŋ Obabu[†] wi setirige piile wele. Wìla saa wi paraga go* ki kan ma cen wa Kedeshi ca ki tanla, wa Zaananimu yanwira tigbɔ̄gɔ̄ ki tanla.

¹² Ko sanga wo ni, a pè si saa ki yo Sisera wi kan fɔ̄ Abinowamu pinambyɔ̄ Baraki wì lugu wa Tabɔ̄ri yanwiga ki na. ¹³ A Sisera wì suu malaga gbɔ̄nwotoroye tugurɔ̄n woolo pe cənme kɔ̄lɔ̄jere (900) pe gbogolo naa wi malinqbɔ̄ɔ̄nlo pe ni fuun pe ni, wa Arɔ̄sheti Goyimu ca, mɛ̄e yiri le ma kari pe ni wa Kishɔ̄n lafogo ki yeri.

¹⁴ Kona, a Debora wì si Baraki wi pye fɔ̄: «Yiri. Nala Yawe Yenjelé li yɛn na Sisera wi nii ma kɛɛ. Lo jate li yaa pye ma yɛgɛ.» A Baraki wì si yiri wa Tabɔ̄ri yanwiga ki na ma tigi, mɛ̄e keli wi nambala waga ke (10 000) pe yɛgɛ. ¹⁵ Kona, a Yawe Yenjelé lì si Sisera wi purɔ̄

[†]4.6: Ebu 11.32.

[†]4.6: Zhuzu 12.22; 19.37; 21.32.

[†]4.11: Nɔ̄mbu 10.29-32.

tokobi ni Baraki wi yegé, ma pinlé wi malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe ni. Sisera wo jate wì si tigi ma yiri wa wi malaga gbɔnwotoro wi ni, ma fe ma kari tɔɔrɔ na.¹⁶ Baraki wìla taga malaga gbɔnwotoroye poro naa malingbɔɔnlɔ pe punjo na, fɔ ma saa gbɔn wa Arosheti Goyimu ca ki na. Pàa Sisera wi malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe gbo, ali nungba wo sila shɔ pe ni.

¹⁷ Sisera wìla fe tɔɔrɔ na fɔ ma saa gbɔn wa Keni cenlé woolo naaja Heberi wi jɔ Yayeli wi paraga go ki na; katugu yeyinŋge la pye Hazɔri ca wunlunaŋja Yabini wo naa Heberi sege woolo pe sɔgɔwɔ. ¹⁸ A Yayeli wì si yiri ma Sisera wi fili, mèe wi pye fɔ: «Pan ma ye lagame, na tafɔ, ye laga na go; maga ka fyε.» Kona, a Sisera wì si taga wi na ma ye wa wi paraga go ki ni. A Yayeli wì si paritɔŋŋɔ tege maa tɔn. ¹⁹ A Sisera wì si Yayeli wi pye fɔ: «Ki yaga ma tɔnmɔ jenri kan na yeri mbe wɔ.» A wì si seleŋe kasha ki yengé, nɔnɔ la pye wa ki ni, ma wa kan wi yeri, a wì wɔ, mèe wi tɔn naa paraga ki ni. ²⁰ A Sisera wì suu pye fɔ: «Sa cen wa paraga go ki yeyɔŋgɔ ki na. Na lere ka pan mbɔɔn yewe mbe yo fɔ: Lere yɛn wa paraga go ki ni le? Maa pye fɔ: «Ayoo.»

²¹ Ko punjo na, a wì si wɔnlɔ pyaw, katugu wìla te fɔ jenjé. Kona, a Heberi jɔ Yayeli wì si paraga go ki kankanŋgala la lɛ naa marito ni, ma fulo wa wi tanla

yɔɔrɔ, mèe li kan wi nunjbonɔgɔ ki na, fɔ a lùu go ki furu ma kan wa tara ti na. A Sisera wì si ku.²² Ko pe yen le ki na, a Baraki wì si kɔn ma yiri, wo ɔa wìla pye na Sisera wi puro we. A Yayeli wì si yiri ma saa wi fili, mèe wi pye fɔ: «Ta paan, mi yaa naŋa ɔa maa lagajaa wi naga ma na.» A Baraki wì si ye wa paraga go ki ni, mèe Sisera wi yan le tara wì ku; pòo go ki furu go kankanŋgala ni.

²³ Pa Yawe Yenjelé làa fere wa Kana tara wunlunaŋja Yabini wi na yeen Izirayeli woolo pe yegé sɔgɔwɔ. ²⁴ Izirayeli woolo pàa ki kan wi Kana tara wunlunaŋja Yabini wi na, fɔ ma ka saa wi ta maa gbo.

Yurugo ɔga Debora wìla kɔ

5 ¹ Ki pilige nunjba ki ni, a Debora wo naa Abinowamu pinambyɔ Baraki wi ni, pè sigi yurugo ɔga ki kɔ ma yo fɔ:

² Yaa Yawe Yenjelé li sɔnni.

Teele pèle keli leeple pe yegé wa Izirayeli* tara.

Leele pè pe yee kan mbe malaga gbɔn.

³ Yoro wunlumbolo yaa nuru na yeri.

Yoro mbele ye yɛn teele, ye nunjgbolo jan yaa nuru.

Mi yaa yurugo kɔ Yawe Yenjelé li kan;

mi yaa yurugo kɔ mbe Yawe Yenjelé, Izirayeli woolo Yenjelé li gbɔgɔ.

⁴ E, Yawe Yenjelé, màà yiri wa Edɔmu tara ma pan sanga ña ni,
màà yiri wa Seyiri yanwira ti na ma tigi sanga ña ni,
tara tila pye na tigile.

Tɔnmɔ la tigi ma yiri wa naayeri,
kambaara tila tisagbɔgɔ pan.

⁵ Yanwira tila tigile[†] Yawe
Yenjelé li yegɛ sɔgɔwɔ.
Sinayi* yanwiga fun kila
yegeyegɛ Yawe Yenjelé,
Izirayeli woolo Yenjelé li
yegɛ sɔgɔwɔ.

⁶ Anati pinambyɔ Shamigari wi
wagati wi ni,

Yayeli wagati wi ni, konjolo kàa
koro waga.

Tangafenne pàa pye na toro
konjengjеле ni.

⁷ Pàa yiri wa Izirayeli tara cara
ti ni mari yaga waga;
pàa yiri wa ti ni,
fɔ mi Debora mì kaa yiri sanga
ñá ni,

fɔ mì kaa yiri ma pye paa
Izirayeli woolo pe nɔ yen.

⁸ Izirayeli woolo pàa yarisunndo
fɔnnndɔ wele ma wɔ.

Le ki yɔngɔlɔ nunjba ke ni, a
malaga kì si to pe na.

Izirayeli tara malinjbɔccuñu pàa
pye nambala waga nafa
shyen (40 000).

Een fɔ tugurɔn sigeyaraga*
nungba sila yan wa pe
yeri,
njanraga kpe sila pye pe yeri.

⁹ Na jatere wi yen Izirayeli woolo
teele pe na,
poro mbele pè pe yee kan wa
leele pe sɔgɔwɔ, mbe
malaga ki gbɔn.

Yaa Yawe Yenjelé li sɔnni!

¹⁰ Yoro mbele fuun yè lugu ma
cencen sofilele jeele file
file na,
yoro mbele ye yen ma cen tara
fuuro sɔnɔgbanga woro
na,

yoro mbele ye yen tangala na
wa konjolo ke ni[†],
yaa jatere piin ki na.

¹¹ Mbele pe wa puluyo yi tanla
na tɔnmɔ pi yeele,
yaa pe yurukɔgɔ ki nuru.

Pe yen na Yawe Yenjelé li
kajenje pyege ki koo
yurugo,

kona Izirayeli woolo teele pe
yawa mba ta wa malaga
ki ni pi ni.

Kona, a Yawe Yenjelé li
gbogolomɔ woolo pè si
yiri ma kari wa ca ki
mbogo yeyɔnrɔ ti na.

¹² Yen ma yiri, yen ma yiri
Debora;

[†]5.5: Yuuro 68.8-9.

[†]5.10: Kila pye penjagbɔrɔ fenne poro pàa pye na nuru sofilele file fiile pe na kona na ceen fuuro sɔnɔgbanga woro ti na. Fyɔnwɔ fenne poro la pye na tanri tara.

yen, yen ma yiri ma yurugo le,
malaga gbonyurugo.
Mboro Abinowamu pinambyo
Baraki,
yiri ma kari leeble mbele mà yigi
kasopiile pe ni.

¹³ Ye wele, leeble jenri mbele pàa
koro go na,
pàa tigi ma saa gbogolo wa teeble
fanjga woolo pe tanla.

Yawe Yenjèle li woolo pàa pan
ma gbogolo na tanla wa
cew tafenne pe sɔgɔwɔ.

¹⁴ Mbele pàa ya Amaleki setirige
piile pe ni,
pàa yiri wa Efirayimu tara.
A Benzhamè cenle woolo pè si

taga pe na,
ma pinlè pe ñgbeleye yi ni.
Teeble la yiri wa Makiri[†] sege ki
ni ma pan.

Maliñgbɔɔnlɔ teeble la yiri wa
Zabulon cenle li ni ma
pan.

¹⁵ Isakari cenle woolo teeble pàa
saa taga Debora wi na.
Isakari cenle woolo pe ni fuun
pàa taga Baraki wi puñgo
na, ma kari wa funwa
laga falafala ki na.

Een fɔ, Uruben cenle li seye
woolo poro la koro na
kendige woo pe yee ni.

¹⁶ Yijgi na yè si koro wa
yaayoro jasaala pe nawa
na yaayoro ti gbelege ki
nuru?

Ee, Uruben cenle li seye woolo
pàa kendige gbogò wɔ pe
yee ni.

¹⁷ Galaadi tara woolo pàa koro
wa Zhuridèn gbaan wi kée
ñga na.

Dan cenle woolo pe sila yiri wa
pe tɔnmɔkɔɔrɔ ti tanla.

Aseri cenle woolo pàa koro wa
kɔgɔje wi yɔn ki na,
ma cen wa kɔgɔje wi yɔn ki na,
ma cen wa pe tɔnmɔkɔɔrɔ
yeresara nda ti yen
yeyinjge na ti tanla.

¹⁸ Zabulon cenle woolo pe yen
leeble mbele pe ma pe yee
kan kunwɔ pi yeri, wa
malaga gbɔnsaga.

Nefitali cenle woolo ko nujgbà
ko pè pye fun.

¹⁹ Wunlumbolo mbele we
mbenfenne, pèla pan
ma to we na malaga ni;
ee, Kana tara fenne wunlumbolo
pàa malaga gbɔn we
ni wa Taanaki ca, wa
Megido ca tɔnmɔ laga ki
tanla.

Een fɔ, pe sila yaara ta mbe kolì
mbe kari ti ni, nakoma
warifuwe.

²⁰ Naayeri wɔññgɔlɔ jate kàa
malaga gbɔn.

Ma ke ta wa ke torokongolo
ke ni, kàa malaga gbɔn
Sisera wi ni.

²¹ Kishɔn lafogo kì pe li,

[†]5.14: Makiri wìla pye Manase wi pinambyo kongbanja. Manase cenle li walaga woolo
pàa pye wa Zhuridèn gbaan wi kée sanjga ki na.

ko ḥga kila pye wa maga le wa
faa, Kishon lafogo ye.

Ye pan waa tanri fanjga ni.

²² Kona, a shonye pè si fe ma
toro,
a pe yenjoro tìla tara ti suun fo
jenge.

Pàa fe ma kari malingbɔɔnlɔ
teele pe ni.

²³ A Yawe Yenjelé li mèrègè* wì
sho fo:

Ye Merozi[†] ca ki daŋga, yege
daŋga, yege daŋga.

Katugu ca woolo pe sila pan mbe
Yawe Yenjelé li saga.

Pe sila pan pe malingbɔɔnlɔ
welimbelé pe ni mbeli
saga.

²⁴ Keni cenle woolo naŋa Heberi,
Yenjelé sa duwaw wi jo
Yayeli wi na mbe we jeelé
pe ni fuun pe na.

Yenjelé sa duwaw wi na mbe we
jeelé mbele pe maa ceen
paara yinre* nɔgɔ pe na.

²⁵ Sisera wìla wi yenri tɔnmɔ ni,
a wì si nɔnɔ kan wi yeri, a wì
wɔ.

Wìla nɔnɔ nara kan wi yeri
legbɔɔlɔ wɔjenné ni, a wì
wɔ.

²⁶ Ko punjo na, a wì si go
kankanjala le,
ma tunmbyele marito le wi
kalige ki ni,

mee li kan wa Sisera wi go ki na
maga furu.

Wìla wi nunjbonɔgɔ ki ya maga
furu wi na.

²⁷ A Sisera wì si to ḥgbanga ma
kanŋguuro kan Yayeli wi
jegele, ma wɔ ma to fo ma
sanga tara ti na.

Wìla to ḥgbanga ma kanŋguuro
kan wi jegele ma wɔ ma
to.

Wìla to ḥgbanga ma kanŋguuro
kan laga ḥga na,
wìla to le ma ku.

²⁸ A Sisera wi nɔ wì si pan ma
wele wa feneñiri wi ni.

Wìla pye na jɔrɔgi wa feneñiri
wi mère wegele ke ni na
yuun fo:

«Yingi na wi wotoroye pe si woro
na tinmè gbo yinrigi na
paan?»

Yingi na wi wotoroye pe si woro
na tinmè gbo yinrigi na
paan?»

²⁹ Jeelé tijinliwe fenne mbele pàa
pye wa wi ni, pàa wi yɔn
sogo ma senre nda yo,
to wìla pye na sɔngɔrɔ ti na, na
yuun fo:

³⁰ Kaselege ko na, pè yaara ta
ma koli.

To pe wa na yeele pe yee na.

Malingbɔɔnlɔ pe ni fuun
pe yaa ta sumbonɔ
nungba nunjba nakoma
shyenzhyen.

[†]5.23: Merozi ca kila pye Nefitali cenle woolo poro wogo. Nefitali cenle woolo pe cara
sannda pyew tìla saa malaga ki gbɔn kaawɔ Merozi ca woolo poro pe sila kari wa.

Sisera wo yaa yaripɔrɔ nda ti
yen yɔɔnrɔ ni to ta,
yaripɔrɔ nda ti yen yɔɔnrɔ ni, a
pèri sɔgɔ.

Yaripɔgɔ nujgba, nakoma shyen
nda ti yen yɔɔnrɔ ni, a
pèri sɔgɔ,
to yaa pye cew tafɔ wo woro.

³¹ Ee, Yawe Yenjelɛ, ma ti ma
mbeñfenne pe ni fuun pè
ku ki kulɔmɔ mba pi na.
Een fɔ ma yen ma mbele ndanla,
pe pye paa yɔnlɔ ki yen,
na ki ka yiri ki fanŋga ki ni la
yengelɛ we.

Ko puŋgo na, a tara tì si koro
yeyinŋge na fɔ ma saa gbɔn yele
nafa shyen.

Madiyan tara fenne pàa pye na Izirayeli woolo pe jɔlɔ

6 ¹ Izirayeli* woolo pàa kapege
pye Yawe Yenjelɛ li na naa.
Kì pye ma, a lì si pe le Madiyan[†]
tara fenne pe kɛe ma saa gbɔn yele
kɔlɔshyen. ² Madiyan tara fenne
pàa pye na Izirayeli woolo pe jɔlɔ
fɔ jɛŋge, fɔ a pe saa na pe yee
shɔsaga jaa na lara wa waliwerek
naa yanwira were konaa yanwira
sɔgɔwɔ pi ni. ³ Kìla pye, na Izirayeli
woolo paga pe yariluguro ti lugu
sanga ḥa ni, Madiyan tara fenne,
naa Amaleki setirige piile konaa
leele mbele wa yɔnlɔ yirisaga kɛe
yeri pe ma yiri ma saa to pe
na malaga ni. ⁴ Pe ma saa pe
maliŋgbɔnlɔ censaga ki kan wa
Izirayeli woolo pe tara ti ni. Pe ma

pe keere yaara ti jɔgɔ pe yeri fɔ ma
saa gbɔn wa Gaza ca ki tanla. Pe ma
pe yarilire, naa pe simbaala, naa pe
nere konaa pe sofilele pe ni fuun pe
yigi. ⁵ Katugu pe ma pan legere paa
gbatɔ* yen, poro naa pe yaayoro
ŋjabeleye konaa pe paara yinrɔ* ti
ni. Pe ma pan ma lege poro naa pe
yɔngɔmeye, ma tara ti tɔn ma yaara
ti jɔgɔ. ⁶ Madiyan tara fenne pàa
Izirayeli woolo pe fanŋga ki kɔ pe
na. A pè si gbele ma Yawe Yenjelɛ
li yeri li pe saga.

⁷ Naa Izirayeli woolo pàa kaa
Yawe Yenjelɛ li yenri li pe sho
Madiyan tara fenne pe kɛe, ⁸ a
lì si Yenjelɛ yɔn senre yofɔ* wa
torogo pe kan, ma pe pye fɔ: «Yawe
Yenjelɛ, Izirayeli woolo Yenjelɛ lì
yo fɔ: «Muwi mìla ye yirige wa
Ezhipiti tara, to nda yàa pye wa ti
ni kulolo we. ⁹ Mìla ye sho Ezhipiti
tara fenne pe kɛe konaa mbele fuun
pàa pye na ye jɔlɔ pe kɛe. Mìla pe
purɔ wa ye yegɛ ma pe tara ti kan
ye yeri. ¹⁰ Mìla ki yo ye kan fɔ muwi
mi yen Yawe Yenjelɛ, ye Yenjelɛ le;
fɔ Amori cenle woolo mbele ye yen
ma cen wa pe tara ti ni, yaga kaa
pe yarisunndo ti gbogo. Een fɔ, ye
sila logo na yeri. » »

Nanja ḥa pàa pye na yinri Zhedewɔn wi kala

¹¹ Ko puŋgo na, Yawe Yenjelɛ
li mérége* wì si pan ma cen wa
terebenti* tige ḥga kìla pye wa
Ofira ca ki nɔgɔ, wa naŋa ḥa pàa
pye na yinri Zhouasi wi tara laga

[†]6.1: Zhene 25.2; Eki 2.15-22; 18.1-11; Nɔmbu 10.29-32; 22.4; 25.6-18; Kiti 2.11-15.

ki ni. Zhouasi wila pye Abiyeleri sege woo wo wa. Wi pinambyo Zhedewon wila saa lara Madiyan tara fenne pe na wa erezen* pire ti tɔnmɔ wɔsaga ki ni na bile* wi suun. ¹²A Yawe Yenjelé li merege wì si pan maa yee naga wi na maa pye fɔ: «Malingbɔɔn welewé, Yawe Yenjelé li yen ma ni.» ¹³A Zhedewon wì suu pye fɔ: «Ayi, na tafɔ, na kaa pye Yawe Yenjelé li yen we ni, yingi na ki jɔlɔgɔ kagala ɔgele ke nee we taa? Kafɔnjɔgɔ ɔgele fuun we teleye pàa ke senre yo we kan maga naga fɔ Yawe Yenjelé làa we yirige wa Ezhipiti tara ke yen se yeri? Kaselege ko na, Yawe Yenjelé lì we wa, ma we le Madiyan tara fenne pe kεε.»

¹⁴Kona, a Yawe Yenjelé lì si kanjga ma yege wa wi yeri, mεε wi pye fɔ: «Fanjga ɔga ki yen ma ni, ta kee ki ni ma sa Izirayeli woolo pe shɔ Madiyan tara fenne pe yeri. Muwi mɔɔ tun.» ¹⁵Een fɔ, a Zhedewon wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «E, na tafɔ, mi yaa Izirayeli woolo pe shɔ yingi yaraga ni san? Na sege woolo poro fanjga ko kì kologo ma we wa Manase cénle seye sannya yi na. Muwi mi yen na to wi go woolo pe ni fuun pe pyɔ jεε.»

¹⁶A Yawe Yenjelé lì suu pye fɔ: «Mi yaa pye ma ni, ki kala na, ma yaa ka ya Madiyan tara fenne pe ni paa lere nunjba yen.» ¹⁷A Zhedewon wì sili yɔn sogo ma yo fɔ: «Na ki ka pye maa jaa mbe kajεŋge pye na kan, mi yen nɔɔ yenri, ma

kacen wa pye, ja wi yaa ki naga fɔ mboron na para na ni. ¹⁸Maga ka yiri na mbe kari yege, fɔ mbe sa sɔngɔrɔ mbe pan yarikanga ɔga mi yen na woo ma yeri saraga* ki ni.»

A Yawe Yenjelé lì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yaa ma sige na fɔ ma sa sɔngɔrɔ ma pan.»

¹⁹Kona, a Zhedewon wì si sɔngɔrɔ wa wi go ma saa sikapige ka gbo maga gbegele konaa leve* fu buru ni, wila wo gbegele muwe culo nafa ma yiri ke ni. A wì si kara ti le kanja pige ka ni, mεε tunwɔ po le colɔ la ni, mεε kari ti ni fuun ti ni Yenjelé li merege wi kan wa terebenti tige ki nɔgɔ.

²⁰A Yenjelé li merege wì suu pye fɔ: «Kara to naa leve fu buru wi ni ti le mari tege wa walaga ɔga ki na, mεε tunwɔ pi wo wa ti na.» A Zhedewon wì sigi pye ma.

²¹Kona, a Yawe Yenjelé li merege wì si kanjgala na làa pye wi kεε li numala li jiri kara to naa leve fu buru wi na. A kasɔn si janri ma yiri wa walaga ki ni ma kara to naa buru wi sogo. Ko pyεŋgɔlɔ, a merege wì si kɔ le saw.

²²Ki sanga wi ni, a Zhedewon wì sigi jen ma yo Yawe Yenjelé li merege wo lawi. A wì si gbele ma yo fɔ: «Jɔlɔgɔ yen na wogo na Fɔ*, Yawe Yenjelé; katugu mì Yawe Yenjelé li merege wi yan yenle ni gbɔgɔyi.»

²³Een fɔ, a Yawe Yenjelé lì suu pye fɔ: «Yεyinjε mbe pye ma wogo, maga ka fyε, ma se ku.» ²⁴A

Zhedewon wì si saraga wɔsaga* kan le ki laga ki na maga mege taga naga yinri: «Yawe Yenjèle li maa yeyinjé kaan.» Ki saraga wɔsaga ki yen wa Ofira ca ali ma pan ma gbɔn nala. Ofira ca kìla pye Abiyezéri sege woolo poro ca.

²⁵Ki yembine nunjba li ni, a Yawe Yenjèle li si Zhedewon wi pye fɔ: «Ma to wi napɔlɔ yirifɔnɔ wi yigi, naa shyenwoo ḥa wì ta yele kɔlɔshyen wi ni. Saraga wɔsaga ḥga ma to wì kan yarisunŋo Baali* ki kan, maga jaanri; yarisunŋo Ashera* ki tiyala na le saraga wɔsaga ki tanla, ma li kɔɔnlɔ. ²⁶Ko punjgo na, ma saraga wɔsaga jenjé ka kan wa ki walaga ḥga ki go na mi ḥa Yawe Yenjèle, ma Yenjèle na kan. Ma napɔlɔ shyenwoo wi le, maa pye saraga sogowogo*. Yarisunŋo tiyala na mà kɔɔnlɔ, lo li yaa pye kanŋire mbe saraga ki sogo.» ²⁷A Zhedewon wì suu tunmbyeele nambala ke le, ma saa ḥga Yawe Yenjèle làa yo wi kan ki pye. Eén fɔ, wi to go woolo naa ca woolo pe kala na, wìla fye wii yenle mbege pye yɔnlɔ na. Ki kala na, wìla ki pye yembine.

²⁸Ki goto pinliwe pi ni, ca woolo pè si yiri maga yan fɔ pè Baali saraga wɔsaga ki jaanri, ma Ashera tiyala fun li kɔɔnlɔ, ma napɔlɔ shyenwoo wi wɔ saraga sogowogo wa saraga wɔsaga ḥga pàa kan fɔnnjɔ ki na. ²⁹A pe nee pe yee yewe na yuun fɔ: «Ambɔ wìgi kala na li pye?» Ma pe ta pàa pye na yewe jenjé ki wogo ki na mbege

jen, a pè si pe pye fɔ: «Zhowasi pinambyɔ Zhedewon wo wìgi kala li pye.» ³⁰Kona, a ca woolo pè si Zhowasi wi pye fɔ: «Ma pinambyɔ wi yirige laga we kan we ta woo gbo, katugu wì Baali saraga wɔsaga ki jaanri, ma Ashera tiyala na làa pye le ki tanla li kɔɔnlɔ.» ³¹Mbele fuun pàa pye ma yere wa Zhowasi wi tanla, a wì si pe pye fɔ: «Yoro ye daga mbe Baali wi saga wi le? Yoro ye daga mbe Baali wi malaga ki gbɔn wi kan wi le? Lere ḥa fuun ka yere Baali kala li yerewe, wo daga mbe gbo sanni goto pinliwe ni. Na kaa pye Baali wi yen yarisunŋo, wuu yee kayanja ki wɔ, katugu pòo saraga wɔsaga ki jaanri.» ³²Maga le le ki pilige ki na, a pè si Zhedewon wi mege taga naa yinri Yerubaali, ko kɔrɔ wo yen fɔ: «Baali wuu yee kayanja wɔ,» katugu Zhedewon wìla wi saraga wɔsaga ki jaanri.

Zhedewon wìla Yenjèle li yenri li kacen wa pye li naga wi na

³³Kona, Madiyan tara fenne pe ni fuun, naa Amaleki setirige piile konaa leeble mbele wa yɔnlɔ yirisaga kee yeri pe ni, pè si pe yee gbogolo ma Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri, mèe saa pe malingbɔɔnlɔ censaga ki kan ma cen wa Zhizireyeli gbunlundegé ki ni. ³⁴Yawe Yenjèle li yinne lì si tigi ma ye Zhedewon wi ni. A wì si yiri ma mbanлага ki win ma Abiyezéri cenlè woolo pe yeri. A pè si gbogolo ma taga wi na. ³⁵A Zhedewon wì si leeble tun Manase

tara ti lagapyew ki ni pe sa ki cenle woolo pe yeri. A poro si gbogolo ma taga wi na. Wila leeble tun fun Aseri cenle woolo, naa Zabulon cenle woolo konaa Nefitali cenle woolo pe yeri; a poro fun pè pan ma taga wi na.

³⁶ A Zhedewon wì si Yenjèle li pye fɔ: «Na ki ka pye muwi ma yaa tege mbe Izirayeli woolo pe shɔ paa yegɛ ŋga na màga yo, ³⁷ wele, mi yaa simbasene sire wolo li jan wa bile wi sunsaga, na fɔɔngɔ ki ka wo lo nungba na mbeli yinjgi, a tara ti koro tawara mali maga mali fili, pa mi yaa ki jen muwi ma yaa tege mbe Izirayeli woolo pe shɔ paa yegɛ ŋga na màga yo we.» ³⁸ A kì si pye ma cε. Ki goto pinliwe pi ni, a Zhedewon wì si yiri faa ma saa simbasene sire wolo li le mali yiwi. A fɔɔngɔ tɔnmɔ pì jene nungba yin.

³⁹ Kona, a Zhedewon wì si Yenjèle li pye naa fɔ: «Maga ka nawa ŋgban na ni, mi yaa ma yenri naa kala nungba ni. Ki yaga ma wamawelege punjo wogo pye naa simbasene sire wolo li ni. Koni simbasene sire wolo lo nungba mbe koro wala, εen fɔ fɔɔngɔ ki tara ti yinjgi kili maga.» ⁴⁰ Ki yembine li ni, a Yenjèle lì si ŋga wìla yenri ki pye. Simbasene sire wolo lo nungba lìla koro wala; εen fɔ fɔɔngɔ kila wo ma tara ti yinjgi mali maga.

Zhedewon wìla ya Madiyan tara fenne pe ni

7 ¹ Ki goto pinliwe pi ni Yerubaali wo ŋja pe yinri Zhedewon wì si yiri wo naa wi woolo pe ni fuun pe ni, ma kari ma saa pe malingbɔɔnlɔ censaga ki kan ma cen wa Arɔdi ca pulugo ki tanla. Madiyan tara fenne poro la pe malingbɔɔnlɔ censaga ki kan ma cen wa yɔnlɔparawa kameŋge kee yeri, wa More tinndi wi yeri, wa gbulundegé ki ni. ² A Yawe Yenjèle lì si Zhedewon wi pye fɔ: «Ma woolo pè lege ma toro, mi se ya Madiyan tara fenne pe le ma kee, nakoma Izirayeli* woolo pe yaa la pe yee gbogo mbaa ki jate fɔ pe yee fanŋga ko kì pe shɔ. ³ Koni ki senre nda ti yo leeble pe kan ma pe pye fɔ: «Ye ni, lere ŋja fuun wi yen na fye konaa na seri, wo mbe sɔngɔrɔ wi yiri laga Galaadi tara yanwiga ki na wila kee.» Kì pye ma, a lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wò si sɔngɔrɔ malingbɔɔnlɔ pe ni, a pè si koro lere waga kε (10 000).»

⁴ Eεn fɔ, a Yawe Yenjèle lì si Zhedewon wi pye naa fɔ: «Leeble pè lege bere ma toro. Tigi pe ni wa lafogo ki yɔn na, mi yaa pe cɔnri wa ki laga ki na. Mbele mi yaa yo pe pinle ma ni poro yaa pinle ma ni. Eεn fɔ mbele mi yaa yo paga ka pinle ma ni, poro se pinle ma ni.» ⁵ A Zhedewon wì si tigi leeble pe ni wa lafogo ki yɔn na. Kona, a Yawe Yenjèle lì suu pye fɔ: «Mbele fuun pe yaa la tɔnmɔ pi laala la woo paa pyɔn yen, ma pe tege pe ye. Mbele

fuun pe yaa kanjguuro kan mbaa woo, ma pe tege pe ye.»⁶ Leele mbele pàa tɔnmɔ pi ko kee ni maa laala, poro la pye lere cènme taanri (300); eèn fɔ leele sanmbala poro la kanjguuro kan ma wɔ. ⁷ A Yawe Yenjèle lì si Zhedewɔn wi pye fɔ: «Ki nambala cènme taanri (300) mbele pè tɔnmɔ pi koko pe keyen yi ni maa laala pe ñgayinjgele ke ni, poro mi yaa tege mbe ye shɔ Madiyan tara fenne pe kee, mbe ti ye ya pe ni. Leele sanmbala poro na, pe sɔngɔrɔ paa kee pe yinre.»⁸ A nambala cènme taanri (300) wele pè si sanmbala pe yaakara naa pe mbaanra ti le. Ko punjo na, a Zhedewɔn wì si Izirayeli woolo sanmbala pe yaga ma yo pe sɔngɔrɔ paa kee. Nambala cènme taanri (300) poro pàa koro wi ni. Madiyan tara fenne pe paara yinre censaga* kila pye wa gbunlundege ki ni wa Zhedewɔn wogo ki nɔgo.

⁹ Ki yembine li ni, a Yawe Yenjèle lì si Zhedewɔn wi pye fɔ: «Yiri ma kari wa Madiyan tara fenne pe maliŋgbɔɔnlɔ censaga ki ni, katugu mì pe le ma kee. ¹⁰ Na kaa pye maa fyɛ mbe kari wa, kari gben mborø naa ma tunmbyee Pura wi ni wa pe maliŋgbɔɔnlɔ censaga ki ni. ¹¹ Ma sa senre nda paa yuun wa ti logo. Ko punjo na, ma yaa kotogo ta mbe sa to pe maliŋgbɔɔnlɔ censaga ki na.» Kona, a Zhedewɔn wì si kari wi tunmbyee Pura wi ni fɔ ma saa gbɔn wa pe maliŋgbɔɔnlɔ censaga ki yɔn na. ¹² Madiyan tara fenne, naa Amaleki

setirige piile konaa leele mbele wa yɔnlɔ yirisaga kee yeri, pàa pye ma jaraga wa gbunlundege ki ni ma lege paa gbats* yen. Pe yɔngɔmeyè pàa lege paa kɔgɔje yɔn taambugɔ ki yen, ñga lere se ya jiri.

¹³ Naa Zhedewɔn wìla kaa gbɔn wa, a wì si saa yala naaja wa yen naa wɔɔnɔrɔ yuun wi nimbye wa kan na yuun fɔ: «Wele, mì wɔɔnɔrɔ wɔnlɔ ma buru ña pè gbegele ɔrizhi* ni wa yan wila kɔngi na toro laga Madiyan tara fenne pe maliŋgbɔɔnlɔ censaga ki nawa; naa wì ka saa gbɔn wa paraga go* ki na, a wì sigi gbɔn maga jan, maga wa maga kanjga, fɔ a kì koro le tara.» ¹⁴ A wi nimbye wì sho fɔ: «Ma wɔɔnɔrɔ ti woro na kala la yegé nari, kaawɔ Izirayeli woolo naaja Zhouasi wi pinambyɔ Zhedewɔn wi tokobi wo. Yenjèle lì Madiyan tara fenne poro naa pe maliŋgbɔɔnlɔ pe ni fuun pe le wi kee.»

¹⁵ Naa Zhedewɔn wìla kaa wɔɔnɔrɔ ti logo naa ti kɔrɔ wi ni, a wì si fɔli maa yegé ki jiile wa tara ma Yenjèle li gbɔgɔ. Ko punjo na, a wì si sɔngɔrɔ wa Izirayeli woolo pe maliŋgbɔɔnlɔ censaga mèe yo fɔ: «Ye yiri ye ni fuun, katugu Yawe Yenjèle lì Madiyan tara fenne pe maliŋgbɔɔnlɔ pe le ye kee.»

¹⁶ A Zhedewɔn wì si nambala cènme taanri (300) pe walagi tegesaga taanri, mèe mbaanra nuñgba nuñgba kankan pe ni fuun nuñgba nuñgba pe yeri, naa cɔgɔlo

nunjba nunjba ni, kàa pye waga. Pàa yangambogòl kasɔnrɔ mu ma lele wa ke ni.¹⁷ Ko punjo na, a wì si pe pye fɔ: «Yaa na wele, mi ka kala na pye, yege pye ma fun ce. Na mi ka kari sa gbɔn wa pe malingbɔɔnl censaga ki yɔn na sanga ḥa ni, yaa piin paa na yen.¹⁸ Na mi ka ka mbanлага ki win sanga ḥa ni mbe pinle mbele pe yen na ni pe ni, yoro mbele fuun ye yen wa pe malingbɔɔnl censaga ki keyen yi ni fuun yi na, yoro fun ye ye mbaanra ti win, ye jɔrɔgɔ ḥgbanga ye yo fɔ: 'We yen na malaga ki gbɔn Yawe Yenjèle lo kala na konaa Zhedewɔn kala na.»¹⁹

¹⁹ Sanni yige ki sa lε, Zhedewɔn wo naa leeple cemne taanri (300) mbele pàa pye wi ni pè si gbɔn wa Madiyan tara fenne pe malingbɔɔnl censaga ki na. Kila yala censaga ki kɔrsifenne pè tigi, a pèlè yege cen wa pe yɔnlɔ. A pè si mbaanra ti win mee cɔgɔlɔ ḥgele kàa pye pe kεe ke yaari.²⁰ Ki leeple tegesaga taanri pàa pe mbaanra ti win ma pe cɔgɔlɔ ke yaari. Pàa yangambogòl kasɔnrɔ ti yigi pe kamende ti ni, ma mbaanra ti yigi pe kalire ti ni nari wiin. Kona, a pe nee jɔrɔgi na yuun fɔ: «Ye ye tokobiye pe lε ye malaga ki gbɔn Yawe Yenjèle li kala na konaa Zhedewɔn wi kala na.»²¹ Pe ni fuun nunjba nunjba pàa koro wa pe yeresaga ma censaga ki maga. A Madiyan tara fenne pe nee fee, na gbele, na fee mbe shɔ.

²² Nambala cemne taanri (300) pàa pe mbaanra ti win. A Yawe Yenjèle lì si ti a Madiyan tara fenne pè pe tokobiye pe lε na pe yee kuun wa malingbɔɔnl censaga ki ni. Kì kaa ḥgban, a pè si fe fɔ ma saa gbɔn wa Beti Shita ca ki na, wa Zerera ca ki yeri, fɔ ma saa gbɔn wa Abeli Mehola ca ki yɔn na, wa Tabati ca ki tanla.²³ Ki pye ma, a Izirayeli woolo pè si pe yee gbogolo. Poro wele Nefitali cenle woolo, naa Aseri cenle woolo konaa Manase cenle woolo pe ni fuun; a pè si yiri ma taga Madiyan tara fenne pe na na pe puro.

²⁴ A Zhedewɔn wì si leeple tun wa Efirayimu yanwira tara ti ni fuun ti ni ma yo pe saga yo nambala pe kan, fɔ pe pan pe konɔ li kɔn Madiyan tara fenne pe na pe tɔnmɔ lara ti shɔ pe yeri, fɔ sa gbɔn wa Beti Bara ca ki na konaa Zhuriden gbaan wi kɔnsara ti na. A Efirayimu cenle woolo pè si pe yee gbogolo mεe kari ma saa tɔnmɔ lara ti ni fuun ti shɔ, fɔ ma saa gbɔn wa Beti Bara ca konaa Zhuriden gbaan wi kɔnsara ti na.²⁵ Pàa Madiyan tara fenne teele shyen yigi, pàa pye na nunjba yinri Orebu na sanja wi yinri Zeebu. Pàa Orebu wi gbo wa Orebu walaga ki na, ma Zeebu wi gbo wa Zeebu wi erezen* pire ti tɔnmɔ wɔsaga ki na. Pàa Madiyan tara fenne pe purɔ mεe saa Orebu naa Zeebu pe yinre ti kan Zhedewɔn wi yeri, wo la pye wa Zhuriden gbaan wi kεe ḥga na, wa yɔnlɔ yirisaga kεe yeri.

Efirayimu cenle woolo pàa nawa ñgban Zhedewon wi ni

8¹ Kona, a Efirayimu cenle woolo pè si Zhedewon wi pye fɔ: «Yingi na, a mà sigi kala na li pye we na yeen? Màa kari ma saa to Madiyan tara fenne pe na sanga ña ni, yingi na ma sila si we yeri?» Pàa senñgbanra yo wi na fɔ jenjé.

²Een fɔ, a Zhedewon wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yingi mì pye ki ya ki taanla ye wogo ki ni? Efirayimu cenle woolo pe erezen* pire punjo woro ti cɔmɔ po si mbɔnrɔ Abiyezéri sege woolo pe erezen pire nda fuun tì cɔ to na wi le†? ³Konaa ki ni fuun, yoro wele Yenjelé lì Madiyan tara fenne teele Orebu naa Zeebu pe le ye kɛɛ. Yingi mì pye ñga ki mbe ya taanla ye wogo ki ni?» Kì pye ma, sɛnre nda wìla yo, a tì si pe kotogo ki sogo pe na.

Zhedewon wìla ya Madiyan tara fenne pe ni ki shyen wogo na.

⁴Zhedewon wo naa nambala cenme taanri (300) mbele pàa pye wi ni, pè si gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na maa kɔn ma yiri. Ali mbege ta pàa te, pàa pye pe mbənfenne pe punjo na, na pe puro bere. ⁵Naa pàa ka saa gbɔn wa Sukɔti ca, a Zhedewon wì si ca woolo pe pye fɔ: «Mila ye yenri, ye buru kan

nambala mbele pe yen na ni pe yeri; katugu pe yen ma te, mi si yen na Madiyan tara fenne wunlumbolo Zeba naa Salimuna pe puro†.»

⁶Een fɔ, a Sukɔti ca teele pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mèlè wee yaakara kan ma woolo pe yeri? Zeba naa Salimuna ma poro ta ma pe yigi makɔ wi le?»

⁷A Zhedewon wì sho fɔ: «Ko si ñgban. Na Yawe Yenjelé liga ka Zeba naa Salimuna pe le na kɛɛ, mi yaa ye gbɔn gbinri* wurufire naa wuuro ni mbe ye wire ti kɔɔnlɔ ye na.» ⁸Zhedewon wì kaa yiri le ma, a wì si kari wa Penuweli ca maga sɛnre nunjba ti yo ki ca woolo pe kan. A ca woolo pè suu yɔn sogo paa yegɛ ñga na Sukɔti ca woolo pàa ki pye we†. ⁹A Zhedewon wì sigi yo fun Penuweli ca nambala pe kan fɔ: «Na mì ka sa ya malaga ki ni mbe sɔngɔrɔ mbe pan yinjé, mi yaa ye ca sanñgazo wi jaanri.»

¹⁰Zeba, naa Salimuna konaa pe malingbɔɔnlɔ pe ni, pàa pye wa Karikɔri ca. Pàa saa koro nambala waga kɛ ma yiri kangurugo (15 000). Malingbɔɔnlɔ mbele fuun pàa koro ma pye yɔnlɔ yirisaga tara kɛɛ woolo poro la wele yeen; katugu pàa malingbɔɔnlɔ waga cenme naa nafa (120 000) poro gbo pe ni. ¹¹Mbele pàa pye na cɛen wa paara yinre* ti ni wa Noba naa Yoghuya cara ti yɔnlɔ yirisaga yeri,

[†]8.2: Ki yomiyele na li yen naga nari ma yo Efirayimu cenle woolo pè yiri ma ñga pye jenri ma teele shyen pe yigi ko mbɔnrɔ cew ña Abiyezéri sege woolo pè ta wo na.

[†]8.5: Zhene 33.17.

[†]8.8: Zhene 32.30-31.

a Zhedewon wì si toro wa pe konɔ li ni. Wila saa to pe juguye pe na ma yala pàa pye naga jate kaŋgbanga se ya gbɔn pe na.¹² Madiyan tara fenne wunlumbolo shyen Zeba naa Salimuna pè si fe. Eén fɔ: Zhedewon wìla taga pe na ma pe purɔ ma saa pe shyen pe yigi, mèe ti a malinġbɔɔnlɔ pè gbɔn ma jaraga.

¹³ Naa malaga kila kaa kɔ, a Zhouasi pinambyɔ Zhedewon wì si sɔngɔrɔ ma toro wa Herezi tinndi kologo ki ni.¹⁴ Kona, a wì si Sukɔti ca lefɔnɔjɔ wa yigi maa yewe. A wì si ca ki teele naa ki leleelɛ* pe mère ti yɔnlɔgɔ wi kan. Pàa pye lere nafa taanri ma yiri ke ma yiri kɔlɔshyen.¹⁵ A Zhedewon wì si kari ma saa Sukɔti ca woolo pe pye fɔ: «Yàa na tegèle yege ñga na ye nawa to ki na. Yàa yo fɔ: «Ma Zeba naa Salimuna poro yigi ma kɔ wi le, jaŋgo wee jori we yaakara kan ma woolo mbele pè te pe yeri? Ye wele, pe mbele mì pan pe ni.»¹⁶ Kona, a wì si Sukɔti ca leleelɛ pe yigi ma ti a pè pe gbɔn gbinri wurufire naa wuuro ni.¹⁷ A wì si Penuweli ca sanŋgazo wi jaanri fun ma ca ki nambala pe gbo.

¹⁸ Ko puŋgo na, a wì si Zeba naa Salimuna pe yewe ma yo fɔ: «Leele mbele yàa gbo wa Tabɔri yanwiga ki na, pàa pye mèle?»

A pè suu yòn sogo ma yo fɔ: «Pàa pye mɔɔ le. Pe yege cенwè pìla pye paa wunluwɔ piile yen.»

¹⁹ A Zhedewon wì si pe pye fɔ: «Na nɔsepiile la wéle, na yéera

nɔ wo pinambiile. Mì wugu Yawe Yenjɛle na yinwege wolo li na fɔ: «Ndée ki pye yaa pe yaga ye sila pe gbo, mi se jen na ye gbo fun.»²⁰ A wì suu pinambyɔ koŋgbanja Yeteri wi pye fɔ: «Yiri ma pe gbo.» Eén fɔ, lefɔnɔjɔ wi sila wi tokobi wi kɔw. Ma jen wìla pye na fyɛ, katugu wìla pye pyɔ jee bere.

²¹ A Zeba naa Salimuna pè si Zhedewon wi pye fɔ: «Yiri ma we gbo ma ye, katugu naŋa ña fanŋga yɛn wi ni, wo tunŋgo yi.» Kona, a Zhedewon wì si Zeba naa Salimuna pe gbo, mèe fereyaara nda tìla pye wa pe yɔngɔmɛye pe yɔɔrɔ kiiri kiiri ti wɔwɔ pe na.

Zhedewon wìla je ma yo wi se pye wunluwɔ

²² Ko puŋgo na, a Izirayeli* woolo pè si Zhedewon wi pye fɔ: «Cen we go na, puŋgo na ma pinambyɔ wi cen we go na konaa ma pishyenwoolo pe ni, katugu mà we shɔ Madiyan tara fenne pe kɛɛ.»

²³ A Zhedewon wì si pe pye fɔ: «Mi se cen ye go na, na pinambyɔ fun wi se cen ye go na. Eén fɔ Yawe Yenjɛle lo li yaa cen ye go na.»

²⁴ Ko puŋgo na, a wì si pe pye fɔ: «Mi yaa yaraga ka yenri ye yeri: Ye ni fuun nungba nungba ye te nuŋgbogolo nungba nungba lagala wa yaara nda yè koli ti na ye ke kan na yeri.» Te nuŋgbogolo la pye pe mbənfenne pe yeri, katugu

Ishimayeli setirige piile la wele[†].
²⁵ A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Kì we ndanla we ke kan ma yeri.» A pè si deribogɔ̄ ka jan maga sanga. A pe ni fuun nunjba nunjba pè si nunjgbogolo nunjba nunjba lagala yaara nda pè koli ti na ma ke wa wa deribogɔ̄ n̄ga pàa jan ma sanga ki na.²⁶ Té nunjgbogolo n̄gele Zhedewɔ̄n wila yenri ke nuguwo pila pye na kee culo nafa yeri. Wila yɔlögɔ̄ te yɔngɔ̄wo woo ta fun, naa nunjgbogolo manda woro ni, naa Madiyan tara fenne wunlumbolo pe kondoro deribɔ̄rɔ̄ ti ni, ma pinlɛ fereyaara nda t̄la pye wa pe yɔngɔ̄meyē pe yɔɔrɔ̄ ti ni.²⁷ A Zhedewɔ̄n wì sigi te wi le ma efɔ̄di* wa gbegele maa yerege wa Ofira ca ki ni, wi yeera ca ye. Izirayeli woolo pàa pye na kee wa na fɔli ki efɔ̄di wi yegɛ sɔgɔ̄wo naa gbogo, fɔ a wì ka saa pye paa pene yen Zhedewɔ̄n naa wi go woolo pe na[†].

²⁸ Maga l̄e lema, a Madiyan tara fenne pè si go sogo Izirayeli woolo pe kan. Pe sila ya mbe fanjga ta naa fyew. A tara t̄ si koro yeyinjge na Zhedewɔ̄n yinwege piliye yi ni, fɔ ma saa gbɔ̄n yele nafa shyen.

Zhedewɔ̄n wi kunwɔ̄ we

²⁹ Zhouasi pinambyɔ̄ Yerubaali, Zhedewɔ̄n we, a wì si sɔngɔ̄rɔ̄ ma

saa cen wa wi go.³⁰ Zhedewɔ̄n wila se pinambiile nafa taanri ma yiri kε, katugu wi jeele pàa pye ma legɛ.³¹ Wi cенfɔ̄ n̄a wila pye wa Sishemu ca, wila pinambyɔ̄ se wi kan fun; a wùu mege taga naa yinri Abimeleki.³² Zhouasi pinambyɔ̄ Zhedewɔ̄n wi lelewé pila yɔn fɔ̄ jenjɛ; ko punjo na, a wì si ku. A pè suu le wa wi to Zhouasi wi fanga ki ni wa Ofira ca, ko n̄ga kìla pye Abiyeleri sege woolo pe ca ye.

³³ Zhedewɔ̄n wi kunjgɔ̄lɔ̄, a Izirayeli woolo pè sigi le naa na yarisunjgo Baali* ki gbogo, ma yarisunjgo Baali Beriti ki pye pe yarisunjgo[†].³⁴ Izirayeli woolo pàa fege Yawe Yenjelɛ, pe Yenjelɛ li na, lo na làa pe shɔ̄ pe juguye mbele pàa pe maga pe kε we.³⁵ Zhedewɔ̄n, Yerubaali we, wila kajenjɛ n̄ga fuun pye Izirayeli woolo pe kan, konaa ki ni fuun, pe sila kajenjɛ kpe pye Zhedewɔ̄n wi go woolo pe kan.

Nanja n̄a pàa pye na yinri Abimeleki wi kala

9¹ Yerubaali wi pinambyɔ̄ Abimeleki wila kari wa Sishemu ca ma saa para wi leelɛ pe ni fuun pe ni, poro mbele pe yen wi n̄o go woolo wele, ma yo

^{†8.24:} Ishimayeli setirige piile pàa pye Madiyan tara fenne. Zhene 25.1-2; 37.25-28; 39.1.

^{†8.27:} Efɔ̄di wo na, wi ma pye saraga wɔfenne to wo yaripɔ̄go. Eén fɔ̄ laga ki laga ki ni, ki yen ndee efɔ̄di n̄a senre t̄i yo wo la pye yaraga ka n̄ga ki sila pye yaripɔ̄go. Pàa ki tegɛ na Yenjelɛ li yewe ki ni mbe ta mbaa li nandanwa kala li jenni.

^{†8.33:} Kiti 9.4.

fɔ: ² «Mi yen na ye yenri, ye sa Sishemu ca leleele* pe yewe fɔ: «Yaa jaa Yerubaali pinambiile nafa taanri ma yiri ke poro mbe cen ye go na lee nakoma yaa jaa naja nunjba mbe cen ye go na? Kikiin ki mbɔnra ye yeri? Ye nawa to ki na fɔ mi naa yoro ni we yen kasanwa nunjba.» » ³A wi leele pè si saa ki senre ti ni fuun ti yo Sishemu ca leleele pe kan, ma Abimeleki wi metanga yeri pe kan. A poro si yenle ki senre ti na mbe taga wi na, katugu pàa yo fɔ pe sege woo wo wawi. ⁴A pè si warifuwe pyɔ nafa taanri ma yiri ke le wa yarisunjgo Baali Beriti ki gbogogo ki ni mari kan Abimeleki wi yeri. A Abimeleki wì sigi penjara ti le ma lejagala naa nunjgbongbanla fenne pele sara ma pe taga wi yee na. ⁵Ko pungo na, a wì si kari wa Ofira ca, wa wi to go, ma saa wi to seyeenle, Yerubaali wi pinambiile nafa taanri ma yiri ke wele pe gbo walingungo nunjba na. Kaawɔ Yerubaali wi pinambyɔ punjofɔ Yotamu wo wìla ta ma shɔ, katugu wìla fe ma lara. ⁶Kona, a Sishemu ca leleele pe ni fuun naa Beti Milo ca woolo pe ni pè si pe yee gbogolo mée kari wa Sishemu ca tigbɔgɔ ki nɔgɔ, wa sinndelege ñga pàa yerege ki tanla† mbe Abimeleki wi tege wunluwɔ pi na.

Yomiyele na Yotamu wìla wa

⁷ Ñga kìla pye, naa pàa kaa ki yo Yotamu wi kan, a wì si saa lugu wa Garizimu yanwiga ki na mée para ñgbanga ma yo fɔ: «Yoro Sishemu ca woolo wele, ye logo na yeri, na kaa pye yaa jaa Yenjelé li logo ye yeri. ⁸Pilige ka, a tire tì si yɔn wa nunjba ma yo ti yaa wunluwɔ tege ti yee go na. A tì si saa ki yo oliviye tige ki kan fɔ: «Pan ma cen we go na wunluwɔ.» ⁹A oliviye tige kì siri yɔn sogo ma yo fɔ: «Sinmè mba pi maa yinrigi na ni, po mba pe ma tege na Yenjelé li gbogo konaa leele pe ni, yaa ki jate mi yaa po yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwɔ wi le? ¹⁰Kì pye ma, a tire tì si saa ki yo figiye* tige ki kan fɔ: «Ta paan, ma pan ma cen we go na wunluwɔ.» ¹¹A figiye tige kì si tire ti yɔn sogo ma yo fɔ: «Tanwa mba pi yen na ni konaa pire tanra nda mi maa seni, yaa ki jate mi yaa ko yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwɔ wi le? ¹²Kona, a tire tì si saa ki yo erezen* tirige ki kan fɔ: «Ta paan, ma pan ma cen we go na wunluwɔ.» ¹³A erezen tirige kì si tire ti yɔn sogo ma yo fɔ: «Erezèn pire tɔnmɔ mba mi maa kaan, pi maa nayinme kaan Yenjelé lo naa leele pe yeri, yaa ki jate mi yaa ko yaga wa mbe pan mbaa figefige tire sannda ti go na mbe yo mi yaa pye ti wunluwɔ wi le? ¹⁴Kì kaa pye ma,

†9.6: Zhozu 24.26.

a tire ti ni fuun tì si saa ki yo wuuro yuguyugu wi kan fɔ: «Ta paan, ma pan ma cen we go na, ma pye we wunluwo.»¹⁵ A wuuro yuguyugu wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Na kaa pye kaselege yaa jaa mbanla tege wunluwo ye go na, ye pan ye cen laga na yinme pi ni. Na yaga je, kasɔn yaa janri mbe yiri laga na ni, fɔ yere mbe sa sediri* tire nda wa Liban tara ti sogo.» »

¹⁶ «Koni mi yen na ye yewe fɔ naa yè kaa Abimeleki wi tege maa pye ye wunluwo, yège yan ki wogo yege pye nawa jatere jenjé naa kaselege ni le? Ngà yè pye Yerubaali naa wi go woolo pe na, yege yan ki yen ma yɔn le? Kajenjé ngà wì pye ye kan, yège jen wi na le? ¹⁷ Na to wì malaga gbɔn ye kan, maa yee go ki pere ye kala na, ma ye shɔ Madiyan tara fenne pe kεε. ¹⁸ Eεn fɔ, kooŋga nala, yè yiri ma to na to wi go woolo pe na, ma wi pinambiiile nambala nafa taanri ma yiri kε pe gbo yɔnlɔ nunjba waliŋguŋgo nunjba na. A yè suu kulojɔ wi pinambyɔ Abimeleki wo tege Sishemu ca wunluwo, katugu wi yen ye lere. ¹⁹ Eεn fɔ, na kiga pye nala ngà yè pye Yerubaali naa wi go woolo pe na, yège pye nawa jatere jenjé naa kaselege ni, kona Yenjéle li ti Abimeleki wi nayinme kan ye yeri, yoro fun ye nayinme kan wi yeri. ²⁰ Nakosima fyew, kasɔn mbe yiri wa Abimeleki wi ni ki Sishemu ca naa Beti Milo ca woolo pe ni fuun pe sogo; konaa kasɔn mbe yiri fun wa Sishemu ca

naa Beti Milo ca woolo pe ni ki Abimeleki wi sogo.»²¹ Ko punjo, a Yotamu wì si fe ma saa lara wa Beera ca, ma lali wi nɔsepyɔ lenaŋa Abimeleki wi ni.

Sishemu ca fenne pàa yiri ma je Abimeleki wi na

²² Abimeleki wìla cen Izirayeli* tara ti go na wunluwo ma saa gbɔn yele taanri. ²³ Ko punjo na, a Yenjéle lì si yɔn mbafinliwε le Abimeleki naa Sishemu ca leleelε pe sɔgɔwɔ. A pè si yiri ma je Abimeleki wi na, na jaa mboo negenege mboo gbo. ²⁴ Ko la pye ma, jango legbogo kala na pàa pye li fɔgɔ mbe tɔn pe ni fuun pe na. Ki fɔgɔ mbe tɔn Abimeleki wi na, katugu wìla wi to seyenlε, Yerubaali pinambiiile nafa taanri ma yiri kε pe gbo. Ki fɔgɔ mbe tɔn Sishemu ca fenne pe na fun, katugu pàa Abimeleki wi saga, a wì pe gbo. ²⁵ A Sishemu ca leleelε pè si saa benganri pyefennε pele lara wa konɔ, tinndiye pe na, wa ca ki tanla. Pàa pye na tuun tangafenner mbele pàa pye na toro le pe tanla pe na, na pe tuguro ti shoo pe yeri. A leele pèle si saa ki yo Abimeleki wi kan. ²⁶ Ki wagati wi ni, a Ebèdi pinambyɔ Gali wo naa wi sefenne pe ni, pè si kari wa Sishemu ca. A Sishemu ca nambala pè sigi lε na tari wi na. ²⁷ Erezen pire cɔsanga wa ni, a Sishemu ca fenne pè si yiri ma kari wa pe erezen keεrε ti ni, ma saa erezen pire ta cɔ, mari tɔnmɔ wɔ mari pye duven; kona, a pè si yɔgɔri

fɔ jɛŋge. Pàa ye wa pe yarisunŋgo go ki ni, ma li konaa ma wɔ, mée daŋga senre yo ma wa Abimeleki wi na.²⁸ A Ebedi pinambyɔ Gali wì si pe pye fɔ: «Abimeleki wi yen ambɔ fɔ wo mbe si pan wi cen Sishemu ca ki go na? Yŋgi na we si Abimeleki wi yaga wi cen we go na mbe sigi ta Yerubaali pinambyɔ wo wawi? Zebuli wo ma Abimeleki wì tege ca ki go na le? Yoro wo na, Amɔri ŋa wi yen Sishemu ca ki kanfɔ, wi setirige piile poro pe daga mbe cen ye go na. Een fɔ, ki mègè woro Abimeleki wi yeri we go sogo woo kan[†].²⁹ E, ndee ki pye ca ki tegere pèri kan mi yeri, mi jen na Abimeleki wi puro mboo laga wa fanŋga ki na, kona mbe suu pye fɔ: «Abimeleki, ma maliŋgbɔɔnlɔ pe gbogolo ma pan ma to na na.»

³⁰ Naa cafɔ Zebuli wìla kaa senre nda Ebedi pinambyɔ Gali wila yo ti logo, a wì si nawa ŋgban fɔ jɛŋge. ³¹ A wì si leeple tun larawa ma yo pe saga yo Abimeleki wi kan fɔ: «Wele, Ebedi pinambyɔ Gali wo naa wi sefenne pe ni pè pan wa Sishemu ca. Pe yen na ca woolo pe sunnu na pe waa ma na.³² Ki kala na, nala yembine na li ni, mboro naa ma maliŋgbɔɔnlɔ pe ni ye yiri ye kari ye sa lara ye pe sige wa yan.³³ Goto pinliwe ni, yɔnlɔ ki yirisanga ni, ye yiri ye to ca ki na fyelége na. Na Gali naa wi woolo mbele pe yen wi ni paga yiri ma kɔrɔgɔ malaga ni, ma mbe ya ŋga pye, ma ko pye pe na.»

³⁴ Ki yembine li ni, a Abimeleki naa leeple mbele fuun pàa pye wi ni pè si yiri ma pe yee walagi walisaga tijere, mée saa lara wa Sishemu ca ki puŋgo na maga maga.³⁵ Naa Ebedi pinambyɔ Gali wìla kaa yiri wa ca nawa ma pan ma yere wa ca ki mbogo yeyɔŋgo ki tanla sanga ŋa ni, a Abimeleki naa leeple mbele pàa pye wi ni pè si yiri wa pe larasaga ki ni na paan.³⁶ A Gali wì si pe yan paa paan mee Zebuli wi pye fɔ: «Wele, na yegè yen leeple pele na paa yinrigi wa yanwira ti go na, na tinri.»

A Zebuli wì suu pye fɔ: «Yanwira ti yinme po maa yaan ndee leeple wèle.»

³⁷ Een fɔ, a Gali wì suu pye naa fɔ: «Wele, kaselege ko na, leeple pe yen na yinrigi wa tara ti nandogomo tinndi laga ki na, na tinri, pele yegè mbele pè yiri wa jelefenne pe tigbɔgɔ konɔ li ni na paan.»

³⁸ Kona, a Zebuli wì sho fɔ: «Ma yɔn tangawa senre nda màa pye na yuun ti koro se? Mboro ma màa pye na yuun fɔ: «Abimeleki wo yen ambɔ fɔ we suu yaga wi cen we go na?» Leeple mbele màa pye na tifaga, poro wèle yeen we. Koni, yiri ma sa to pe na!»

³⁹ Kona, a Gali wì si yiri ma keli Sishemu ca woolo pe yegè ma saa to Abimeleki wi na malaga ni.⁴⁰ A Abimeleki wì si taga Gali wi puŋgo na naa puro, a wì si fe Abimeleki wi yegè. Pàa Sishemu ca maliŋgbɔɔnlɔ pe legere gbo sanni pe sa gbɔn wa

[†]9.28: Zhene 33.19.

ca ki mbogo yeypengɔ ki na.⁴¹ Kona, a Abimeleki wì si saa cén wa Aruma ca. A Zebuli fun wì si Gali naa wi sefenne pe purɔ ma yo paga ka sɔngɔrɔ mbe sa cén wa Sishemu ca naa.

⁴² Ki goto, Sishemu ca fenné pàa yiri ma kari wa keere ti ni, a lere wà si saa ki yo Abimeleki wi kan.

⁴³ A wì suu malingbɔɔnlɔ pe walagi walisaaga taanri, mèe saa pe lara wa yan ki ni. Naa pàa kaa ca woolo pe yan paa yinrigi wa ca ki ni sanga ḥa ni, a pè si yiri wa pe larasaga ki ni pe kɔrɔgɔ mèe to pe na.⁴⁴ Abimeleki wo naa walisaaga ḥga ki woolo pàa pye wi ni, a poro si fe ma saa yere wa ca ki mbogo yeypengɔ ki na maga shɔ. A walisara shyen sannda ti woolo pè si saa to leele pe na wa keere ti ni na pe kuun.⁴⁵ Abimeleki wìla malaga ki gbɔn Sishemu ca fenné pe ni fɔ ma saa yɔnlɔ ki kɔ. Wila ca ki shɔ maga ta, ma ca woolo pe gbo, ma ca ki ya pew, mèe kɔ wo ca ki lagapyew ki na.[†]

⁴⁶ Sishemu ca sanngazo titɔnlɔwɔ ḥa pe yinri Migidali Sishemu, mbele pàa pye wa wi ni, naa pàa kaa ki wogo ki logo, a pe ni fuun pè si kari ma saa ye wa pe yarisunŋgo Beriti ki go ki ni, wa go ki nɔgɔna yumbɔ wi ni.⁴⁷ A lere wà si saa ki yo Abimeleki wi kan ma yo Migidali Sishemu woolo pe ni fuun pè saa pe yee gbogolo wa.⁴⁸ A Abimeleki wì si lugu wa Zalimo

yanwiga ki na wo naa leele mbele fuun pàa pye wi ni pe ni. A wì si gbɔnlɔgɔ le ma tige njere ka kɔn maga taga pajogo na, mèe mbele pàa pye wi ni pe pye fɔ: «Ngà mì pye yège yan ke? Yoro fun ye fyeele yege kala nungba li pye ma.»⁴⁹ A pe ni fuun nungba nungba pè si tige njere nungba nungba kɔɔnlɔ ma taga Abimeleki wi na. A pè si saa ti gbogolo wa yumbɔ wi na mèe kasɔn le wi ni maa sogo ma pinle leele mbele fuun pàa pye wa wi nawa pe ni. Pa Migidali Sishemu woolo pe ni fuun pàa ku yeeen. Pe mbaa lere waga kele (1 000) yɔn ko tin, nambala naa jeele wele.

Abimeleki wi kunwɔ we

⁵⁰ Ko punjɔ na, a Abimeleki wì si yiri ma kari wa Tebezi ca, ma saa malingbɔɔnlɔ censaga kan wa ca ki tanla maga yɔn tɔn, mèe ki shɔ maga ta.⁵¹ Een fɔ, sanngazo titɔnlɔwɔ wà la pye wa ca ki nandogomɔ, ḥa wìla pye fanŋga ni. A ca woolo pe ni fuun, nambala naa jeele, pè si fe ma saa lara wa wi ni, ma kɔɔrɔ ti sɔgɔ pe yee na, mèe lugu ma saa cén wa wi naayeri.⁵² A Abimeleki wì si pan ma gbɔn fɔ le sanngazo wi na, ma to wi na, mèe fulo wa wi yeypengɔ ki tanla mbe kasɔn le wi ni.⁵³ Een fɔ, a jelɛ wà si tira sinndelege wa wi go ki na maga ya wi na.⁵⁴ A Abimeleki wì si lefɔnŋɔ ḥa wìla pye naa malingbɔnyaara ti tungu wi

^{†9.45:} Kɔ ḥa pàa wo ca ki lagapyew, ko la pye naga nari fɔ leele se ka ya cén wa ki ni naa, een fɔ ki yaa koro waga.

yeri fyelge na ma yo fɔ: «Ma tokobi wi kɔw mala gbo, jaŋgo paga ka yo fɔ jɛlɛ wìlan gbo.»

A lefɔnɔjɔ wì suu sun wi tokobi wi ni, a wì si ku.⁵⁵ Naa Izirayeli woolo pàa kaa ki yan Abimeleki wì ku, a pe ni fuun nungba nungba pè si sɔngɔrɔ ma kari pe yinre.⁵⁶ Kì pye ma, kapyege ŋga Abimeleki wìla pye wi to wi na, maa to seyeenle nafa taanri ma yiri ke pe gbo, pa Yenjèle làa ki fɔgɔ ki tɔn wi na yeen.⁵⁷ Sishemu ca fenne pàa kapege ŋga fuun pye, Yenjèle làa ki fɔgɔ ki tɔn pe na fun. Yerubaali pinambyɔ Yotamu wìla danga senre nda yo ma wa pe na, pa tìla ti yee yɔn fili yeen.

Kiti kɔnfenne Tola naa Yayiiri pe kala

10¹ Abimeleki wi kungɔlɔ, Puwa pinambyɔ Tola ɲa wìla pye Dodo wi pishyenwoo wì si yiri ma Izirayeli* woolo pe shɔ. Tola wìla pye Isakari cenle woo wo wa. Wila pye ma cen wa Shamiri ca, wa Efirayimu yanwira tara ti ni.² Wìla pye Izirayeli woolo pe kiti kɔnfɔ ma saa gbɔn fɔ yele nafa ma yiri taanri. Ko puŋgo na, a wì si ku, a pò le wa Shamiri ca.

³Tola kungɔlɔ, a Galaadi tara fenne naŋa Yayiiri wì si yiri, mɛɛ cen tegere ti na wa Izirayeli tara fɔ ma saa gbɔn yele nafa ma yiri shyen.⁴ Pinambiile nafa ma yiri ke pàa pye wi yeri. Pàa pye na nuru sofilele nafa ma yiri ke na. Kapire nafa ma yiri ke la pye pe yeri wa

Galaadi tara. Ali ma pan ma gbɔn nala pe maa ti yinri Yayiiri kapire.⁵ A Yayiiri wì si kaa ku, a pò le wa Kamɔ ca.

Amɔ cenle woolo pàa yiri ma to Izirayeli woolo pe na

⁶ Ko puŋgo na, a Izirayeli woolo pè sigi le na kapege piin naa Yawe Yenjèle li yege na. Pàa pye na yarisunndo Baali* naa Asitarite* ti gbogo, ma pinle Siri tara fenne yarisunndo ti ni, naa Sidɔn ca fenne woro, naa Mowabu cenle woolo woro, naa Amɔ cenle woolo pe woro to naa Filisiti tara fenne woro ti ni. Pàa je Yawe Yenjèle li na, pe sila pye na tunjgo piin li kan naa.⁷ Kona, a Yawe Yenjèle lì si nawa ŋgbani Izirayeli woolo pe ni, mɛɛ pe le Filisiti tara fenne naa Amɔ cenle woolo pe kɛɛ.⁸ Maga le le ko yele lo na, a pè si Izirayeli woolo pe yege weri ma pe jɔlɔ. Izirayeli woolo mbele pàa pye ma cen wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri, wa Amɔri cenle woolo pe tara, wa Galaadi tara, pàa pe jɔlɔ fɔ ma saa gbɔn yele ke ma yiri kɔlɔtaanri.⁹ Amɔ cenle woolo pàa Zhuriden gbaan wi kɔn ma yiri fun ma saa to Zhuda cenle woolo, naa Benzhamé cenle woolo konaa Efirayimu cenle woolo pe na. Izirayeli woolo pàa jɔlɔ fɔ jenje.

¹⁰ Kona, a Izirayeli woolo pè si gbele ma Yawe Yenjèle li yeri li pe saga. Pàa yo fɔ: «Wè kapege pye ma na Yawe Yenjèle; katugu wè je mborɔ ɲa ma yen we Yenjèle

ma na, ma saa na tunjgo piin yarisunndo Baali ti kan.»¹¹ A Yawe Yenjelé lì si pe yon sogo ma yo fɔ: «Mi ma mìla ye shɔ Ezhipiti tara fenne naa Amɔri cenle woolo, naa Amɔ cenle woolo konaa Filisiti tara fenne pe kɛe le? ¹² Sanga ḥa ni Sidɔn ca fenne, naa Amaleki setirige piile konaa Mawɔn[†] ca woolo pàa pye na ye jɔlɔ, a yè gbele mala yeri mbe ye saga, mi sila ye shɔ pe kɛe le[†]? ¹³ Een fɔ yoro yè je mi na ma saa na yarisunndo ta yegɛ gbogo. Ki kala na, mi se ye shɔ naa. ¹⁴ Yarisunndo nda yè wɔ, ye kari ye sari yeri ti ye saga, ti ye shɔ ye jɔlɔgɔ sanga ḥa wi ni.»

¹⁵ A Izirayeli woolo pè si Yawe Yenjelé li yon sogo ma yo fɔ: «Wè kapege pye ma na. Ng̊a kðɔn ndanla, ma ko pye we na. Een fɔ, ma yee yaga, ma we shɔ nala.»

¹⁶ Kona, a pè si yarisunndo nda tìla pye wa pe sɔgɔwɔ ti yirige mari wa, ma sɔngɔrɔ naa na tunjgo piin Yawe Yenjelé li kan. Kì pye ma, jɔlɔgɔ ng̊a Izirayeli woolo pàa pye na jɔlɔ kii ya kun Yawe Yenjelé li ni naa mbe kari yegɛ.

¹⁷ Kona, a Amɔ cenle woolo pè si pan ma pe yee gbogolo ma pe malinjbɔɔnlɔ censaga ki kan wa Galaadi tara. A Izirayeli woolo pè si pe yee gbogolo fun ma saa pe

malingbɔɔnlɔ censaga ki kan wa Mizipa ca[†]. ¹⁸ Izirayeli woolo mbele pàa pye wa Galaadi tara poro naa pe teele pe ni pe nee pe yee yewe na yuun fɔ: «Ambɔ wi yaa keli sa to Amɔ cenle woolo pe na? Ko fɔ wo wi yaa cen Galaadi tara woolo pe ni fuun pe go na.»

Kiti kɔnfɔ Zhefite wi kala

11 ¹ Galaadi tara fenne naa wà la pye wa, ḥa wìla pye malaga gbɔnfɔ welewé. Pàa pye naa yinri Zhefite, naa to wi yinri Galaadi. Galaadi wìla Zhefite wi se nanjaa wa na. ² Galaadi wi japɔrɔwɔ wìla pinambiile se wi kan fun. Naa pàa kaa yiri ma le, a pè si Zhefite wi purɔ maa pye fɔ: «Ma se ya kɔrɔgɔ li laga we to go ki ni, katugu ma yen jèle wa yegɛ pinambyɔ.»

³ Ki pye ma, a Zhefite wì si fe ma lali wi to seyeeṇlè pe ni, ma saa cen wa Tɔbu tara. A lejagala pèlè si saa taga wi na, a paa yanri ja.

⁴ Ki kagala ke puŋgo na, a Amɔ cenle woolo pè si yiri na malaga gbɔɔn Izirayeli* woolo pe ni. ⁵ Naa Amɔ cenle woolo pàa ka saa to Izirayeli woolo pe na sanga ḥa ni, a Galaadi tara leleelè* pè si kari ma saa Zhefite wi lagaja wa Tɔbu tara. ⁶ A pè suu pye fɔ: «Pan ma

[†]**10.12:** Mbe yala Yenjelé senre sewe ḥa wi yen Gireki senre ni wi ni, Mawɔn mege ng̊a kì yeri laga ki laga ng̊a ki ni ki yaa pye Madiyan tara fenne poro senre ti yen na yuun. Ma jen ki woro ma yɔnlɔgɔ Yenjelé senre sewe wi laga ka kpe ni ma yo Mawɔn ca woolo pàa pye Izirayeli woolo pe juguye.

[†]**10.12:** Zhozu 15.55; 1 Sami 25.2.

[†]**10.17:** Zhenɛ 31.49.

pye we malingbɔɔnlɔ to, ma keli we yegɛ we sa malaga gbɔn Amɔ cenle woolo pe ni.»

⁷ Eén fɔ, a Zhefite wì si Galaadi tara leleèle pe pye fɔ: «Yàa na panra, mala purɔ mala wɔ wa na to go ki ni. Yìngi na, ye kaa na jɔlɔ koni, a yè si pan na kɔrɔgɔ?»

⁸ A Galaadi tara leleèle pè suu pye fɔ: «Ko kì si ti wè pan ma kɔrɔgɔ koni, jaŋgo ma pinle we ni mbe sa malaga gbɔn Amɔ cenle woolo pe ni; pa ma yaa cen we ni fuun we go na, woro Galaadi tara fenne we ni fuun we go na.»

⁹ A Zhefite wì si Galaadi tara leleèle pe pye fɔ: «Na yaga na lè mbe kari na ni mbe sa malaga ki gbɔn Amɔ cenle woolo pe ni, na Yawe Yenjɛle li ka pe le na kɛɛ, pa kona muwi mi yaa cen ye go na dɛ?»

¹⁰ Kona, a Galaadi tara leleèle pè si Zhefite wi pye fɔ: «Yawe Yenjɛle li pye we serefɔ, ñga mà yo na we sigi pye we.»

¹¹ Kì pye ma, a Zhefite wì si pinle Galaadi tara leleèle pe ni ma kari. A leeple pè suu tege pe to konaa pe malingbɔɔnlɔ to. Senre nda pàa yo ma yere ti na, a Zhefite wì si ti ni fuun ti yo Yawe Yenjɛle li yegɛ na, wa Mizipa ca.

Tunjgo ñga Zhefite wìla torogo wa Amɔ cenle woolo pe yeri

¹² Kona, a Zhefite wì si pitunmbolo torogo wa Amɔ cenle woolo pe wunlunaja wi yeri ma yo fɔ: «Yìngi kì ye mi naa mborø

we sɔgwɔ, a mà si pan mbe to na tara woolo pe na malaga ni?»

¹³ A Amɔ cenle woolo pe wunlunaja wì si Zhefite wi pitunmbolo pe pye fɔ: «Ko pan ma, katugu naa Izirayeli woolo pàa yiri wa Ezhipiti tara, pàa na tara ti shɔ, maga lè wa Arinɔ lafogo ki na fɔ ma saa gbɔn wa Yabɔki lafogo ki na, konaa ma saa gbɔn wa Zhuriden gbaan wi na. Koni ki tara laga ki kan na yeri yeyinje na.»

¹⁴ A Zhefite wì si pitunmbolo pele torogo naa fɔnnɔgɔ wa Amɔ cenle woolo pe wunlunaja wi yeri,¹⁵ a

pè saa wi pye ma yo fɔ: «Zhefite wì yo fɔ: «Izirayeli woolo pe sila Mowabu cenle woolo pe tara ti shɔ, pe sila si Amɔ cenle woolo pe tara ti shɔ.»¹⁶ Katugu na Izirayeli woolo pàa yiri wa Ezhipiti tara, gbinri* wo pàa pari ma toro fɔ ma saa gbɔn wa Kɔgɔje yéen wi na konaa ma saa gbɔn wa Kadeshi ca ki na.

¹⁷ Kona, a pè si pitunmbolo torogo wa Edɔmu tara wunlunaja wi yeri maa pye fɔ: «Ma yee yaga wɔɔn tara ti pari we toro.» Eén fɔ, a wì si je. A pè si pitunmbolo torogo wa Mowabu tara wunlunaja wi yeri fun maa yenri. A wo fun wì je. A Izirayeli woolo pè si koro wa Kadeshi ca.¹⁷ Ko punjo na, a

pè si gbinri konɔ li lè ma Edɔmu tara naa Mowabu tara ti sɔlɔgɔ ma kari ma saa yiri wa Mowabu tara ti yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri, mæe pe paara yinrɛ* ti kankan ma cen wa Arinɔ lafogo ki kɛɛ ñga na. Pe sila

[†]11.17: Nɔmbu 20.14-21.

ye wa Mowabu tara ti ni; katugu Arinç lafogo ko ki yen Mowabu tara ti kɔnlɔ le[†].¹⁹ Kona, a Izirayeli woolo pè si pitunmbolo torogo wa Amɔri cenle woolo pe wunlunaja Sihɔn wi yeri, wo la pye ma cen wa Eshibɔn ca, maa pye fɔ: «Ma yee yaga, wɔɔn tara ti pari we toro, we sa gbɔn wa laga nga waa kee.»²⁰ Eεn fɔ, wunlunaja Sihɔn wì sila taga Izirayeli woolo pe na, ki kala na, wi sila yenle poo tara ti pari pe toro. A wì suu woolo pe ni fuun pe gbogolo ma saa malingbɔɔnlɔ censaga kan ma cen wa Yaza ca, mee to Izirayeli woolo pe na malaga ni.²¹ Eεn fɔ, a Yawe Yenjɛle, Izirayeli woolo Yenjɛle lì si Sihɔn naa wi malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe le Izirayeli woolo pe kɛe, a pè ya pe ni. Amɔri cenle woolo pàa pye ma cen tara ti laga nga fuun ni, Izirayeli woolo pàa ki shɔ maga ta.²² Pàa Amɔri cenle woolo pe tara ti ni fuun ti shɔ mari ta, maga le wa Arinç lafogo ki na fɔ ma saa gbɔn wa Yabɔki lafogo ki na, konaa maga le wa gbinri wi na fɔ ma saa gbɔn wa Zhuridɛn gbaan wi na[†].²³ Koni, naa Yawe Yenjɛle, Izirayeli woolo Yenjɛle lì kaa Amɔri cenle woolo pe purɔ ma pe tara ti kan Izirayeli woolo pe yeri, mele mborɔ wo nee jaa mberi shɔ pe yeri?²⁴ Ma yarisunŋgo Kemɔshi kì tara nda fuun kan ma yeri ti pye ma woro, ma siri ta ma woro le? Yawe

Yenjɛle, we Yenjɛle lo fun lì tara nda fuun kan we yeri, we seri ta fun ti pye we woro le?²⁵ Ma yen naga jate ma mbɔnrɔ Zipɔri pinambyɔ Balaki* nja wila pye Mowabu tara wunlunaja wi na wi le? Wi sila yenle mbe kendige wo Izirayeli woolo pe ni, wi sila si malaga gbɔn pe ni[†].²⁶ Wele, naa Izirayeli woolo pè pan ma cen wa Eshibɔn ca, naa wa Aroyeri ca, naa ti kanngara na cara ti ni, konaa cara nda fuun ti yen wa Arinç lafogo ki yɔn na ti ni, yele yen ki yele cenme taanri (300). Yingi na ki wagati wi ni, ye sila siri shɔ pe yeri?²⁷ Mi wo na, mi si kala la kpe jɔgɔ ma na, eεn fɔ mborɔ maa kapege piin na na, ma pan na malaga gbɔn na ni. Yawe Yenjɛle na li yen kiti kɔnfɔ, li kiti kɔn Izirayeli setirige piile poro naa Amɔ cenle woolo pe sɔgɔwɔ.»

²⁸ Eεn fɔ, Amɔ cenle woolo pe wunlunaja wi sila senre nda Zhefite wila yo wi kan ti jate.

Zhefite wila yɔn fɔlɔ kɔn Yenjɛle li yeri

²⁹ Kona, a Yawe Yenjɛle li yinne lì si tigi ma ye Zhefite wi ni. A wì si Galaadi tara naa Manase tara ti pari ma toro; ko pungo na, a wì si kari wa Mizipe ca, wa Galaadi tara, mee yiri le mbe sa to Amɔ cenle woolo pe na.³⁰ A Zhefite wì si yɔn fɔlɔ* kɔn Yawe Yenjɛle li yeri ma yo fɔ: «Na maga Amɔ cenle woolo pe le na

^{†11.18:} Nɔmbu 21.4.

^{†11.22:} Nɔmbu 21.21-24.

^{†11.25:} Nɔmbu 22.1-6.

kεε, ³¹ na mi ka ya pe ni mbe yiri wa pe yeri mbe pan yinŋge, yaraga yenwege ŋga fuun ka keli mbe yiri wa na go mbe pan mbanla fili, mi yaa ki tege ki ye ma kan, mbege wɔ saraga sogowogo* ma yeri.» ³² A Zhefite wì si kari ma saa to Amo cenle woolo pe na, a Yawe Yenŋjele lì si pe le wi kεε. ³³ A wì si pe gbo fɔ jenŋe, ma ca nafa ko shɔ pe yeri, maga le wa Aroyeri ca ki na fɔ ma saa gbɔn wa Miniti ca ki na, fɔ ma saa gbɔn Abeli Keramimu ca ki na. A Amo cenle woolo pè si go sogo ma Izirayeli woolo pe kan.

³⁴ Malaga ki kŋŋgɔlɔ, a Zhefite wì si sɔŋgɔrɔ ma kari wa pe yeri wa Mizipa ca. Wi mbe wele, mεε wi sumborombyɔ wi yan wila yoo pimbigile ke magala li na, na paan mboo fili. Wo nunjba wìla pye wi yeri wi pyɔ. Pinambyɔ sila pye wi yeri, sumborombyɔ wa yege sila pye wi yeri naa. ³⁵ Naa Zhefite wìla kaa wi yan sanga ŋa ni, jatere piriwen pi kala na, a wì suu yeera yaripɔrɔ ti walagi, ma sho fɔ: «E, na sumborombyɔ, mà kayanja le na ni. Mboro ma yen na jɔlɔgo gbɔgɔ ki go ye. Katugu mì yɔn fɔlɔ kɔn Yawe Yenŋjele li yeri, mi se ya mbe yɔn sɔŋgɔrɔ naa.»[†]

³⁶ A wi sumborombyɔ wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na to, na kaa pye mà yɔn kan Yawe Yenŋjele li yeri, ŋga mà yo li kan, maga pye ma na na; katugu lì ti a mà kayanja wɔ ma mbənfenne, Amo cenle woolo pe

ni.» ³⁷ A wì suu to wi pye naa fɔ: «Mi yen na yaraga nunjba yenri ma yeri. Maga yaga, ma yeyen shyen kan na yeri. Mi naa na nimbiile pe ni we yaa kari saa yanri wa yanwira ti na mbaa gbele wa; katugu mi yaa ku na mi fa naja kala jen.» ³⁸ A Zhefite wì suu pye fɔ: «Ta kee.» A wì suu yaga, a wì kari ma saa yenŋe shyen ki pye. A wo naa wi nimbiile pe ni pè si kari wa yanwira ti na, ma saa na gbele wa wi naja kala mbajenwe pi kala na. ³⁹ Naa yeyen shyen yìla kaa tin, a wì si sɔŋgɔrɔ wa wi to wi yeri. A wi to wì suu tege ma yɔn fɔlɔ na wìla le li tɔn. Wìla ku maga ta wi fa naja kala jen.

Maga le le ko na, a ki kala lì si koro Izirayeli woolo pe kalege. ⁴⁰ Yele pyew, Izirayeli tara sumbonɔ pe ma kari ma saa gbele Galaadi tara fenne naja Zhefite wi sumborombyɔ wi kala na fɔ ma saa gbɔn piliye tijere.

Zhofite naa Efirayimu cenle woolo pe malaga kala

12 ¹Kona, a Efirayimu cenle woolo pè si pe yee gbogolo ma kari wa Zafɔn ca[†], ma saa Zhefite wi pye fɔ: «Yinŋi na, mà si kari ma saa malaga gbɔn Amo cenle woolo pe ni, mεε si we yeri we pinle ma ni? We yaa ma go ki sogo mbɔɔn pinle mbɔɔn sogo go ki ni.» ² A Zhefite wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi naa na woolo pe ni wàa pye malaga gbɔŋgɔ na Amo cenle

[†]11.35: Nɔmbu 30.3.

[†]12.1: Zhozu 13.27.

woolo pe ni, na mìla ye yeri ye pan yanla saga, ye sila pan mbe we saga.³ Naa mila kaa ki yan ye woro na paan mbanla saga, a mì silan yee go ki pere ma kari ma saa to Amo cenle woolo pe na na nungba. A Yawe Yenjèle lì si pe le na kee. Yingi na, a yè si pan mbe to na na nala, mbe malaga gbɔn na ni?»

⁴ Ko punjo na, a Zhefite wì si Galaadi tara nambala pe ni fuun pe gbogolo ma saa malaga gbɔn Efirayimu cenle woolo pe ni, ma ya pe ni. Ma si yala Efirayimu cenle woolo pàa pye na Galaadi tara fenne pe piin fɔ: «Ye yen Efirayimu cenle woolo mbele pè fe ma wɔ laga we ni, ma saa cen wa Manase cenle woolo pe sɔgɔwɔ.»⁵ Galaadi tara fenne pàa saa Zhuriden gbaan wi kɔnsaga ki shɔ maga ta, ma konɔ li kɔn Efirayimu cenle woolo pe na. Na Efirayimu cenle woo wa ka fe mbe pan mbe gbɔn le ki laga ki na, pe maa yewe ma yo fɔ: «Ma yen Efirayimu cenle woo le?» Na wiga pe yɔn sogo mbe yo fɔ: «Ayoo»;⁶ kona pe mæ wi pye ma yo wigi yo fɔ: «Shiboleti†.» Wi mæ yo fɔ: «Siboleti», katugu wi saa ya mbege senpyɔ wi yo wi yowo pi yɔn paa pe yen. Pe mæ wi yigi maa gbo wa Zhuriden gbaan wi kɔnsaga ki ni. Ki wogo ki na pàa lere waga nafa shyen ma yiri shyen (42 000) wo gbo Efirayimu cenle woolo pe ni.

⁷ Galaadi tara fenne na ja Zhefite wìla pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli* tara fɔ ma saa gbɔn yele kɔgɔlɔni.

Ko purgo na, a wì si ku, a pò le wa Galaadi tara ca ka ni.

Kiti kɔnfenne Ibizaan, naa Elɔn konaa Abidɔn pe kala

⁸ Zhefite wi kungɔlɔ, a Betileemū ca fenne na ja Ibizaan wì si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara.⁹ Pinambiile nafa ma yiri ke naa sumborombiile nafa ma yiri ke pàa pye wi yeri. Wìla cengèle kele yegé sumbonɔ pɔri wi pinambiile pe kan, ma wi sumborombiile pe kan cengèle kele yegé pinambiile yeri, a pè pe pɔri pe jeεle. Wìla Izirayeli woolo pe yegé sin fɔ ma saa gbɔn yele kɔlɔshyen.¹⁰ Ko punjo na, a Ibizaan wì si ku, a pò le wa Betileemū ca.

¹¹ Abizan wi kungɔlɔ, a Zabulɔn cenle woolo na ja Elɔn wì si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara fɔ ma saa gbɔn yele ke.¹² Ko punjo na, a Elɔn wì si ku, a pò le wa Ayalɔn ca, wa Zabulɔn cenle woolo pe tara.

¹³ Wo punjo na, Piratɔn ca fenne na ja Ilèli wi pinambyɔ Abidɔn wì si pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli tara.¹⁴ Pinambiile nafa shyen naa pishyenwoolo nambala nafa ma yiri ke pàa pye wi yeri. Sofile nungba nungba la pye pe ni fuun pe yeri, a paa nuru pe na. Wìla Izirayeli tara ti yegé sin fɔ ma saa gbɔn yele kɔlɔtaanri.¹⁵ Naa Piratɔn ca fenne na ja Ilèli wi pinambyɔ Abidɔn wìla kaa ku, a pè suu le wa Piratɔn ca, wa Efirayimu tara, wa Amaleki setirige piile pe yanwiga ki na.

†12.6: Eburiye senre ti ni Shiboleti kɔrɔ wowi ña lafogo.

Kiti kɔnfɔ Samisɔn wi kala

13¹ Kona Izirayeli* woolo pè sigi le naa na kapege piin Yawe Yenjèle li yegé na. A lì si pe le Filisiti tara fenne pe kée fō ma saa gbōn yele nafa shyen.

² Ki sanga wi ni, naaja wà la pye wa Zoreya ca ki ni, ma yiri wa Dan setirige ki ni, pàa pye naa yinri Manowa. Wi jo wila pye jambasee, pyɔ sila pye pe yeri. ³ Pilige ka, a Yawe Yenjèle li mèrege* wì suu yee naga ki jèle wi na maa pye fɔ: «Ma yen jambasee, ma fa pyɔ ta gbén. Eén fɔ, ma yaa kugbɔ le mbe pinambyɔ se. ⁴ Mbege le yingɔ, ma yee yingiwe yen. Maga ka duven nakoma sinmè welewè pa yegé wɔ. Yaraga ñga ki yen fyɔngɔ* ni Yenjèle yegé na, maga ka ka ka; ⁵ katugu ma yaa kugbɔ le mbe pinambyɔ se. Ki pinambyɔ wi yaa pye naziriwoo[†] mbe tege wi ye Yenjèle li kan, mbege le le wi sepilige ki na. Yunjguluwo si daga mbe ye wa wi go. Wo wi yaa kaga le mbaa Izirayeli woolo pe shoo Filisiti tara fenne pe kée.»

⁶ A jèle wì si saa ki yo wi pɔlɔ wi kan fɔ: «Yenjèle lere wa wì yee naga na na, wi cénlɔmɔ pi yen paa Yenjèle li mèrege yen. Maga wi yan wi yen fyere ni. Mi suu yewe wi yirisaga ki ni. Wi suu mege ki naga na na. ⁷ Eén fɔ, wìgi yo na kan ma yo mi yaa kugbɔ le mbe pinambyɔ se, fɔ mii daga mbe duven wɔ

nakoma mbe sinmè welewè pa yegé wɔ; konaa mi ka ka yaraga ñga ki yen fyɔngɔ ni ka ka, katugu pyɔ wi yaa ka pye mbe tege wi ye Yenjèle kan, mbege le le wi sepilige ki na fɔ sa gbōn wi kupilige ki na.»

⁸ Kona, a Manowa wì si Yawe Yenjèle li yenri ma yo fɔ: «Yawe Yenjèle, lere ña mà keli ma torogo laga we yeri, mila ma yenri maa torogo laga naa we yeri, pyɔ ña wi yaa se, wi pan wi we naga ñga we daga mbe pye wi wogo na ki ni.»

⁹ A Yawe Yenjèle lì si Manowa wi yenrewè pi logo maa kala li yɔn. A Yenjèle li mèrege wì si kaa sɔngɔrɔ ma pan wa jèle wi tanla naa, maa ta wila pye ma cen wa kere. Manowa wi sila pye wa jèle wi ni. ¹⁰ A wì si fe ma saa ki yo wi pɔlɔ wi kan fɔ: «Wele, naaja ña wila pan na kɔrgɔ kokopilige, wì sɔngɔrɔ ma pan na kɔrgɔ naa.»

¹¹ Le ki yɔngɔlɔ nungba ke ni, a Manowa wì si yiri ma taga wi jo wi na ma saa gbōn wa naaja wi tanla, ma suu yewe ma yo fɔ: «Mboro ma yen naaja ña wila para na jo wi ni le?»

A wì suu pye fɔ: «Ee, muwi.»

¹² A Manowa wì suu pye fɔ: «Koni, na ma senre ti ka kari yee yɔn fili sanga ña ni, yingi we daga mbaa piin pyɔ wi kanjgɔlɔ? Wo yere wi daga mbaa yingi piin?»

¹³ A Yawe Yenjèle li mèrege wì si Manowa wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaara nda fuun mì naganaga ma

[†]13.5: Naziriwoo wo wi yen lere ña wi maa yee laga leele sanmbala pe na, mbe yɔn fɔlɔ kon Yenjèle yeri, mbaa tunjgo piin li kan.

jɔ wi na, wi daga mboo yee yigi ti ni.¹⁴ Yaraga ŋga fuun ki ma yiri wa erezen* wi ni, wii daga mbe ka ka. Wi ka ka duven nakoma sinme welewé pa yegé wó. Yaraga ŋga fuun ki yen fyōngó ni wiga ka ka ka. Sénre nda fuun mì yo wi kan wíri yigi jenjé wila tanri ti na.»

¹⁵ Kona, a Manowa wì si Yawe Yenjéle li mérége wi pye fɔ: «Ki yaga ma we sige jenri, we yaa sa sikapige gbo mbege sɔgɔ ma kan.»

¹⁶ A Yawe Yenjéle li mérége wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ali na ma ka yo mbe koro laga, yaakara nda ma yaa kan na yeri, mi se ta ka. Eén fɔ, na ma mbe yenlè, ma saraga sogowogo* wó maga kan Yawe Yenjéle li yeri.» Manowa wi sila ki jen mbe yo Yawe Yenjéle lo mérége lawi.

¹⁷ A wì si Yawe Yenjéle li mérége wi yewe ma yo fɔ: «Pe maa ma yinri mélè, jaŋgo senré nda mà yo, na ti ka ka ti yee yɔn fili, we ta wɔɔn gbɔgo?»

¹⁸ A Yawe Yenjéle li mérége wì suu pye fɔ: «Yinji na, a ma née na mègè ko yewe? Ki yen Kafɔnnɔ mègè.»

¹⁹ Kona, a Manowa wì si sikapige ka yigi konaa ma muwé saraga* taga ki na, mari pye saraga sogowogo maga wó Yawe Yenjéle li yeri wa walaga ki na. Ma Manowa wo naa wi jɔ wi ni pe ta pàa pye nari wele, a kafɔnnɔ là si pye.²⁰ Saraga kila pye na sori kasɔn ŋga ni, naa kasɔn yinne laa kaa na yinrigi wa saraga wɔɔsaga*

ki na na kee wa naayeri, a Yawe Yenjéle li mérége wì si yiri wa ki kasɔn yinne li ni ma kari wa naayeri. Naa Manowa naa wi jɔ wi ni pàa kaa ko yan ma, a pè si to ma pe yere ti jiile wa tara.²¹ Yawe Yenjéle li mérége wi sila wi yee naga naa Manowa wo naa wi jɔ pe na. Kona, a Manowa wì si jen maga jen ma yo Yawe Yenjéle lo mérége lawi.²² A wì suu jɔ wi pye fɔ: «Kaselege ko na, we yaa ku, katugu wè Yenjéle li yan.»

²³ Eén fɔ, a wi jɔ wì sho fɔ: «Ndeè ki pye Yawe Yenjéle li yen na jaa mbe we gbo, li se jen na yénlé we saraga sogowogo naa we muwé saraga ki na; li se jen naga kagala ŋgele ke ni fuun ke naga we na; li se jen na ki sénre nda ti ni fuun ti yo we kan nala..»

²⁴ A wi jɔ wì si kaa pinambyɔ se maa mègè taga naa yinri Samison. A pyɔ wì si yiri ma le, a Yawe Yenjéle lì si duwaw wi na.²⁵ A Yawe Yenjéle li yinne lì sigi le na tunjgo pliin wa wi kotogo na, maa ta wa Mahane Dan ca, wa Zoreya naa Eshitawɔli cara ti sɔgɔwɔ pi ni.

Samison wìla Filisiti tara fenne jɔ wa pɔri

14 ¹ Pilige ka, a Samison wì si kari wa Timina ca, mèe saa Filisiti tara fenne sumborò wa yan wa; a wi yegé si yiri sumborò wi na.² Naa wìla kaa sɔngɔrɔ ma pan pe ca, a wì sigi yo wi to naa wi nò pe kan fɔ: «Mì jélé wa yan wa Timina ca, wa Filisiti tara fenne jéele pe

sɔgɔwɔ. Mi yen na jaa ye saa yenri na kan.»

³ A wi to naa wi nɔ pè suu pye fɔ: «Sumboro wa woro laga ma cенle woolo pe sumborombiile pe sɔgɔwɔ wi le, nakoma laga we cengèle sanjgala ke sɔgɔwɔ wi le, fɔ ma kari ma sa jele lagaja wa Filisiti tara fenne mbele pee kenrekenre* poro yeri?»

ɛen fɔ, a Samison wì suu to wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ko sumboro wo wìlan ndanla, saa yenri na kan.»

⁴ Wi to naa wi nɔ wi ni, pe sila ki jen mbe yo pa ki kala lì yiri wa Yawe Yenjelé li yeri; katugu làa pye na jaa malaga mbe yiri Samison naa Filisiti tara fenne pe sɔgɔwɔ. Mà jen ki sanga wi ni, Filisiti tara fenne pàa pye ma cен Izirayeli* woolo pe go na.

⁵ A Samison naa wi to konaa wi nɔ wi ni, pè si kari wa Timina ca. Naa pàa ka saa gbɔn wa Timina ca erezen* kεere ti na, a jara yirifɔnju wà si fo ma yiri na kuunru née paan Samison wi kɔrɔgɔ. ⁶ A Yawe Yenjelé li yinne lì si ye Samison wi ni, ma yala yaribɔngɔ sila pye wi kεe. A wì si jara wi yigi maa wali shyen paa yεge ḥga na pe ma sikapige wali shyen we. ɛen fɔ, wi sila ki wogo ki yo wi to naa wi nɔ pe kan. ⁷ Ko puŋgo na, a wì si kari ma saa yo sumboro wi ni. Sumboro wìla pye maa ndanla fɔ jεŋge.

⁸ Naa wagati wà la kaa toro, a wì si sɔngɔrɔ ma kari wa mbe sa sumboro wi jayire pye. Wi karisaga, a wì si kε mbe kari sa jara

kugo ki wele, mée saa senrege yan kì ye wa ki kugo ki ni ma tunwɔ le.

⁹ A wì si ka wɔ maga yigi kεe naga kaa na tanri na kee. Naa wìla ka saa wi to naa wi nɔ pe yigi, a wì si ka kan pe yeri, a pège ka. ɛen fɔ, wi sila ki yo pe kan mbe yo wìgi wɔ jara kugo ni.

¹⁰ A Samison wi to wì si kari wa jεle wi woolo pe yeri jayire wogo ki na. A Samison wì si jayire sɔgɔlɔ gbɔlɔ li sɔgɔ ma yala lefɔnmbɔlɔ pe kalege ki ni. ¹¹ Naa Filisiti tara fenne pàa kaa wi yan, a pè si lefɔnmbɔlɔ nafa ma yiri kε wɔ ma pe pinle wi ni, pe pye wi nimbiile.

¹² A Samison wì si lefɔnmbɔlɔ pe pye fɔ: «Mi yaa nandalene la wa ye kan, na yaga li kɔrɔ wi jen mboo yo na kan sanni jayire lime piliye kɔlɔshyen yi sa kɔ, pa mi yaa ye kan derigbɔrɔ gbɔrɔ nafa ma yiri ke konaa bunduye nafa ma yiri kε ni. ¹³ ɛen fɔ, na yee ya mbeli kɔrɔ wi jen mboo yo na kan, pa yoro ye yaa mi kan derigbɔrɔ gbɔrɔ nafa ma yiri kε naa bunduye nafa ma yiri kε pe ni.» A pè suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ma nandalene li wa, we yen na nuru ma yeri.»

¹⁴ Kona, a Samison wì si pe pye fɔ:

«ᬁga pe maa kaa kà yiri wa ḥja
wi maa kaa wi ni;
ᬁga kì tanla kà yiri wa ḥja wì
ᬁgban wi ni.»

Maga yigi ma saa gbɔn piliye taanri lefɔnmbɔlɔ pe sila ya mbeli kɔrɔ wi yo. ¹⁵ Ki pilige kɔlɔshyen wogo ki na, a pè si saa Samison wi jɔ wi

pye fɔ: «Ma pɔlɔ wi nege maa yewe nandalene li kɔrɔ wi ni ma pan maa yo we kan, nakoma we yaa ma sogo mboro naa ma go woolo pe ni. Yè we yeri mbe pan mbe we kɛɛ yaara ti shɔ we yeri wi kɛ?»¹⁶ Kona, a Samisɔn jɔ wi neɛ gbele mɛɛ saa wi pɔlɔ wi pye fɔ: «Mi woro mɔɔ ndanla, mi yen mɔɔ mbɛn. Mà nandalene wa na sefenne pe kan, mɛɛ sili kɔrɔ wi yo na kan.»

A Samisɔn wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wele, mi sili kɔrɔ wi yo yere na to naa na nɔ pe kan, mɛle mbe suu yo mboro kan?»¹⁷ Jele wìla koro na gbele Samisɔn wi puŋgo na fɔ ma saa jayire lime piliye kɔlɔshyen yi kɔ. Pilige kɔlɔshyen wogo ki na, a wì sili kɔrɔ wi yo wi kan, katugu jèle wi gbeere tìla pye naa tege. A wì si fyeele ma saa ki yo wi sefenne pe kan.¹⁸ Pilige kɔlɔshyen wogo ki na sanni yɔnlɔ ki sa to, a ca lefɔnmbɔlɔ pè si saa Samisɔn wi pye fɔ:

«Yinji ki yen ma tanla ma wɛ
senrege na?

Yinji ki yen ma ɔgban ma wɛ
jara na?»

A Samisɔn wì si pe pye fɔ:

«Ndɛɛ ki pye ye falinere capige ye
si jaga pɔ na nasumboro
wi na mbege tile,
ye se jen nala nandalene li kɔrɔ
wi jen.»

¹⁹ Kona, a Yawe Yenjɛle li yinne lì si ye Samisɔn wi ni, a wì si yiri ma kari wa Asikalɔn ca ki ni, ma saa nambala nafa ma yiri ke

gbo, ma pe yaripɔrɔ ti le, ma pan ma ki bunduye pe kan mbele pàa nandalene li kɔrɔ wi yo pe yeri. Wi nawa pìla ɔgban fɔ jenje, a wì si sɔngɔrɔ ma kari pe ca.²⁰ Lefɔnju ɔna wìla pye wi wɔnlɔ jayire ti nɔgɔ, a pè suu jɔ wi kan wo yeri.

Samisɔn wìla kayanya wà Filisiti tara fenne pe ni

15¹ Naa wagati wà la kaa toro, bile* kɔnsanga wa ni, a Samisɔn wì si kari saa jɔ wi shari. Wìla sikapige[†] yigi ma kari ki ni wi kan. A wì sho fɔ: «Mi yen na jaa mbe ye na jɔ wi kɔrɔgɔ wa wi wɔnlɔgo.» Eɛn fɔ, wi jɔ to wi sila yenle wi ye wa.

2 Wi naʃɔ wìla wi pye fɔ: «Mìla ki jate ma yo wàɔn mbɛn, kì kaa pye ma, a mì suu kan ma wɔnlɔ wi yeri. Wi jɔnlɔ sumboro wo si yɔn ma wɛ wo yere jate wo na wi le? Wo le njɔfɔ wi yɔnlɔ.»

3 A Samisɔn wì sho fɔ: «Koni kapege ɔga mi yaa pye Filisiti tara fenne pe na, lere se ya mbanla jeregi ki wogo ki na.»

4 Kona, a Samisɔn wì si kari ma saa kombokara cènme taanri (300) yigi mari pɔpɔ ti yee na shyenzhyen wa ti nara ti na, mɛɛ sengembanra wara ja mari nungba nungbɑ pɔpɔ nara shyenzhyen ti sɔgɔwɔ pi ni.⁵ A wì si kasɔn le sengembanra ti ni mɛɛ kombokara ti wa wa Filisiti tara fenne pe bile kɛere ti ni. A kasɔn kì si bile pɔgɔlɔ koro naa bile ɔna wìla pye yere na wi sogo fɔ ma saa ye

[†]15.1: Zhene 38.17.

erezen* keere naa oliviye tire keere ti ni mari sogo.⁶ A Filisiti tara fenne pè si yewe ma yo fo: «Ambo wi ko kala na lo pye?»

A pè si pe pye fo: «Timina ca fenne naaja wi nafò Samison wowi, katugu wi nafò wùù jò wi shò wi yeri maa kan lefònjo ña wìla pye wi wɔnlà wi yeri.» Kona, a Filisiti tara fenne pè si kari ma saa jèle wo naa wi to wi ni pe sogo.

⁷ A Samison wì si pe pye fo: «Kì kaa pye pa yège pye yeen, mi sanla wogo ki yaga, fo ndee mbege kayanga wò ye ni.»⁸ A wì si to pe na malaga ni ma pe gbón jenje ma pe legere gbo. Ko punjo na, a wì si kari ma saa cen wa Etamu[†] ca waliwege ki ni.

Samison wìla malaga gbón Filisiti tara fenne pe ni naa

⁹ Kona, a Filisiti tara fenne pè si yiri ma saa pe maliŋgbɔɔnlà censaga ki kan wa Zhuda cénle woolo pe tara mee jaraga ma saa gbón wa Lehi ca ki na. ¹⁰ A Zhuda cénle woolo pè si pe yewe ma yo fo: «Yinji na, a yè si pan mbe to we na malaga ni?»

A pè sho fo: «Wè pan mbe Samison yigi mboo pò mboo jòlò paa yegé ñga na wì we jòlò we.»

¹¹ Naa Zhuda cénle woolo pàa kaa ki logo ma, a nambala waga taanri (3 000) si kari Samison wi kɔrɔgɔ wa Etamu ca waliwege ki ni, ma saa wi pye fo: «Ma sigi jen mbe yo Filisiti tara fenne pe yen ma cen we

go na wi le? Yinji na, a mà si kala kòn ma wa we na?»

A wì si pe yòn sogo ma yo fo: «Pànla jòlò yegé ñga na, pa mì pe jòlò ma fun.»

¹² A pè sho fo: «Wè pan laga mbɔɔn pò mbe soon le Filisiti tara fenne pe këe.»

A Samison wì si pe pye fo: «Ye wugu yanla kan fo yoro jate ye sanla gbo.»

¹³ A pè suu yòn sogo ma yo fo: «Ayoo, we woro na jaa mbɔɔn gbo. We yen na jaa mbɔɔn pò nɔɔn le pe këe ko ce.» Kona, a pè suu pò mangala fònñjɔòlò shyen ni, mee yiri wi ni wa waliwege ki ni. ¹⁴ Naa Samison wìla ka saa gbón wa Lehi ca, a Filisiti tara fenne pè si pan maa fili nee jɔrɔgi, na yɔgɔri. Kona, a Yawe Yenjèle li yinne lì si ye Samison wi ni. Pàa wi keyen yi pò mangala ñgele ni, a kè si kanjga ma pye paa len* jese ma kaa sogo we. A kè si kɔnlà ma wò wa wi keyen yi na. ¹⁵ A wì si wele mee sofile tugbila kajelege ka yan, kìla pye tipirige. A wì sigi le mee ki tegé ma nambala waga kele (1 000) gbo ki ni. ¹⁶ Kona, a Samison wì sho fo:

«Gboolo gbogolosaga nunjba
ñga, gboolo gbogolosaga
shyen ñga.

Mì pe gbo sofile tugbila kajelege
nunjba ni.

Mì sofile tugbila kajelege nunjba
tegé ma lere waga kele (1
000) gbo ki ni.»

[†]15.8: 2 Kuro 11.6.

¹⁷ Ki senre ti yoŋgɔlɔ, a Samisɔn wì si sofile tugbila kajelege ki wa wa yegɛ. A pè sigi laga ki mege taga naga yinri Aramatı Lehi[†]. ¹⁸ Maga ta wɔgɔ kila Samisɔn wi yigi fɔ jenjɛ, a wì si Yawe Yenjɛle li yenri ma yo fɔ: «Mboro màga yawa gbɔɔ mba pì kan mi ḥa ma tunmbyee na yeri. Koni ma yaa ti mbe ku wɔgɔ ki kee, mbanla yee le ki leele mbele pee kenrekɛnre* pe kee wi le?» ¹⁹ Kona, walaga ḥga kila pye wege ni wa Lehi ca, a Yenjɛle lì sigi wali. A tɔnmɔ si janri ma yiri wa ki ni, a Samisɔn wì si wɔ mee yiri ma fanjga ta naa. A pè sigi pulugo ki mege taga naga yinri Eni Akore[†]. Ki pulugo ki yen wa Lehi ca ali ma pan gbɔn nala.

²⁰ Samisɔn wìla pye kitı kɔnfɔ wa Izirayeli* tara fɔ ma saa gbɔn yele nafa, ma yala Filisiti tara fenne pàa pye fanjga ki na sanga ḥa ni wi ni.

Samisɔn wìla kari wa Gaza ca

16 ¹Pilige ka, a Samisɔn wì si kari wa Gaza ca mee saa nanjaa wa yan. A wì si kari sa sinle wi ni. ²A pè sigi yo Gaza ca woolo pe kan fɔ: «Samisɔn wi yen laga ca ki ni.» Kì pye ma, a pè si yere ma ca ki maga, ma lara, ma ca ki yeɔŋgɔ ki sige yembine li ni fuun li ni. Een fɔ pàa yere pe sila kala la pye ki yembine li ni. Pàa pye na pe yee piin ma yo na laga ki ka laga ko pe yaa wi gbo. ³Een fɔ Samisɔn wìla

sinle fɔ ma saa gbɔn yinndege ki na. Yinndege ki na, a wì si yiri ma saa gbɔn ca ki yeɔŋgɔ ki na, mee kɔrɔ piile pe yigi ma pinle kanngara na tire shyen ti ni, naa gbaserege ki ni mari tilele mari kɔlɔgi, mee ti ni fuun ti le mari taga pajogo na ma saa ti wa wa yanwiga ḥga ki yen wa Eburɔn ca yesinme pi na ki go na.

Samisɔn naa jele ḥa pàa pye na yinri Delila pe kala

⁴Ko punjo na, a Samisɔn wì si jele wa yan, a wi kala lì suu ndanla. Pàa pye naa yinri Delila, wìla pye ma cén ca ka ni wa Soreki gbunlundege ki ni. ⁵A Filisiti tara fenne teele pè si kari ma saa Delila wi pye fɔ: «Samisɔn wi negeñegɛ, fanjga gbɔgɔ ḥga ki yen wi ni, maga yirisaga ki jen, konaaw we mbe ya mboo yigi mboo pɔ yegɛ ḥga na wiga ka ya yaraga pye we. Pa we ni fuun nuŋgbɑ nuŋgbɑ we yaa ma kan warifuwe pyɔ waga keleñgele naa cénme cénme (1 100) ni.»

⁶Kona, a Delila wì si Samisɔn wi yewe ma yo fɔ: «Mi yen nɔɔ yenri, ma fanjga gbɔgɔ ki maa yinrigi laga ḥga na maga yo na kan. Yinggi pe mbe ya tege mbɔɔn pɔ dɔcɔs fanjga ki kɔ?»

⁷A Samisɔn wì suu pye fɔ: «Na paga na pɔ manjala tipinjgele kɔlɔshyen ni, ḥgele ke fa waga gbɛn, kona pa na fanjga ki yaa kɔ,

[†]15.17: Eburuye senre ti ni Aramatı Lehi kɔrɔ wowi ḥa fɔ: Tugbila kajelege tinndi.

[†]15.19: Eburuye senre ti ni, maga logo Eni Akore ko kɔrɔ wo yen fɔ: ḥa wi maa yenri wi pulugo.

mi yaa pye paa leele sanmbala pe yen.»

⁸A Filisiti tara fenne teele pè si saa mangala tipirgele kɔlɔshyen kan Delila wi yeri, ke sila waga. A wì si Samison wi pɔ ke ni. ⁹Kila yala nambala pèle la pye ma lara wa Delila wi kɔrɔgɔ, wa yumbyɔ wi ni. A wì si fo ma gbele ma yo fɔ: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.» A wì si mangala ke kɔnɔ paa yεgε ŋga na len* jese ma kaa sogo we. Kì pye ma, pe sila wi fanjga ki tasaga kijen.

¹⁰Kona, a Delila wì si Samison wi pye fɔ: «Wele, maa tεgε na na, nala fanla. Koni mila ma yenri pe mbe ya mbɔɔn pɔ yaraga ŋga ni, ki yo na kan.»

¹¹A Samison wì suu pye fɔ: «Na paga na pɔ mangala fɔnɔgɔlɔ ni, ŋgele pe fa tεgε mbe yaraga pɔ ke ni gben, kona na fanjga ki yaa kɔ, pa mi yaa pye paa leele sanmbala pe yen.»

¹²Kona, a Delila wì si mangala fɔnɔgɔlɔ le maa pɔ ke ni, mεe wi pye fɔ: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.» Kila yala leele pèle la pye ma lara wa yumbyɔ wi ni, wa go. Eεn fɔ, a Samison wì sigi mangala ke kɔnɔlɔ ma ke wɔ wa wi kεe ki na, paa len jese yen.

¹³A Delila wì si Samison wi pye fɔ: «Ali ma pan ma gbɔn yinjɔ, ma yen na tεgε na na, nala fanla. Koni

ki yo na kan. Yinjɔ pe mbe ya tεgε mbɔɔn pɔ?»

A Samison wì suu pye fɔ: «Na maga na go njegede kɔlɔshyen ke pinlε mbe ke ti wa gberε niri* wi ni, pa na fanjga ki yaa kɔ, pa mi yaa pye paa leele sanmbala pe yen.»¹⁴

¹⁴Kona, a Delila wì si Samison wi pye a wì wɔnlɔ, mεe wi go njegede kɔlɔshyen ke ti wa gberε niri wi ni, mεe ke yigi baŋgɔlɔma ni. Ko pyenjɔlɔ, a wì si gbele ma yo fɔ: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.» A wì si yen ma yiri wa wi wɔnlɔwɔ pi na, mεe niri wi kɔw ma pinlε baŋgɔlɔma wi ni†.

¹⁵Kona, a Delila wì suu pye fɔ: «Ma mbe ya mbege yo mele fɔ na kala li yen mɔɔ ndanla, mbe sigi ta ma woro nɔɔ nawa senre ti yuun na kan. Mà tεgε na na fɔ ma saa gbɔn yɔnlɔ taanri, mà je ma yo ma sɔɔn fanjga gbɔgɔ ki yirisaga ki naga na na.»¹⁶ Delila wìla pye naa tege yewige ki ni pilige pyew. Wìla yanra wi na ki kala li ni, fɔ a kì ka saa cen ndee Samison wi mbe ku. Wii ya mbege kun wi yεe ni naa. ¹⁷Kì pye ma, a Samison wì suu nawa senre ti ni fuun ti yo wi kan ma yo fɔ: «Yunjguluwo fa ye wa na go ki ni mbe yan fyew, katugu mi yen naziriwoo* ma tεgε na ye Yenjɛle li kan, maga le wa na sepilige ki na. Na paga na go ki kulu, pa na fanjga ki yaa wɔ na ni, mi yaa pye fanjga fu, mbe pye

[†]16.13-14: Verise ke ma yiri taanri wi senre puŋgo woro to naa verise ke ma yiri tijere wi lesaga senre ti woro wa Yenjɛle senre sewe lee ḥa wi yen Eburuye senre ni wi ni; eεn fɔ pa ti yen wa Yenjɛle senre sewe ḥa pè kanjga Gireki senre ni wi ni.

paa leeple sanmbala pe yen.»¹⁸ Naa Delila wìla kaa ki jen ma yo wùu nawa senre ti ni fuun ti yo wi kan, a wì si ti a pè saa ki yo Filisiti tara fenne teeple pe kan ma yo fɔ: «Ye pan laga, katugu koni wogo ko na, wùu nawa senre ti ni fuun ti yo na kan.» Kì pye ma, a pè si kari wa wi yeri penjara nda pàa yo pe yaa kan wi yeri ti ni.¹⁹ A Delila wì si Samison wi pye, a wì wɔnlɔ wa wi tɔɔrɔ ti na. A wì si naŋa wa yeri, a wì pan maa go njegèle kɔlɔshyen ke kulu. A Delila wì sigi le na fanjga taa wi na, katugu wi fanjga kìla wɔ wi ni.²⁰ Kona, a Delila wì sho fɔ: «Samison, Filisiti tara fenne pè pan mbe to ma na.» A wì si yen ma yiri wa wɔnlɔwɔ pi na, ma sho fɔ: «Mi yaa na yee wɔ kala paa yegɛ ŋga na kagala koŋgbanjgala kè toro we.» Een fɔ, wi sila ki jen mbe yo Yawe Yenjèle làa laga wi punjo na.²¹ A Filisiti tara fenne pè suu yigi maa yengèle ke yaari[†] wi na. Ko punjo na, a pè si kari wi ni wa Gaza ca, mèe wi pɔ tuguyenre yɔngɔwɔ shyen ni. Tira sinndelege ŋga pe maa sunrugu na tire ki na, a pè suu wa, a wìla yarilire tire ki na wa kasoo go ki ni.

Samison wìla kayanja wɔ Filisiti tara fenne pe ni mèe ku

²² Samison wi go ki kulunjɔlɔ, sanni jenri, a wi yinzire ti nèe yinrigi.²³ A Filisiti tara fenne teeple pè si kaa pe yee gbogolo mbe

saraga* gboŋɔ wɔ pe yarisunŋgo Dagɔn ki yeri mbe yɔgɔri. Pàa pye na yuun fɔ:

«We yarisunŋgo ki we mbənfɔ

Samison wi le we kεε.»

²⁴ Naa leeple pàa kaa wi yan, a pe nèe pe yarisunŋgo ki sɔnni na yuun fɔ:

«We yarisunŋgo kì we mbənfɔ

wi le we kεε,

wo ŋa wìla pye na we tara woolo
pe jogο, ma lelegere gbo
we ni we.»

²⁵ Ma pe ta pàa pye na yɔgɔri, a pè si kaa yo fɔ: «Ye sa Samison wi yeri wa wi pan wila we piin waa tεgε.» A pè si saa wi yirige wa kasoo go ki ni, a wì pan na pe piin paa tεgε. Pàa wi yerege wa go ki tiyagala ke sɔgɔwɔ.²⁶ A Samison wì si lefɔnɔŋɔ ŋa wìla pye wi kanŋgala li yigifɔ wi pye fɔ: «Kari na ni mbe sa jiri tiyagala ŋgele ke yuŋgbɔŋɔ ki tɔgɔ ke na, jaŋgo mbe jiige ke na.»²⁷ Ma si yala go kìla pye ma yin nambala naa jeele pe ni. Filisiti tara fenne teeple pe ni fuun pàa pye wa. Nambala naa jeele pe ni, lere waga taanri (3 000) wìla pye ma cen wa birigo ki naayeri na Samison wi wele, a wila pe piin paa tεgε.

²⁸ Kona, a Samison wì si Yawe Yenjèle li yenri ma yo fɔ: «We Fɔ*, Yawe Yenjèle, ki yaga ma jatere pye na na. E, Yenjèle, fanjga kan na yeri naa kansaga nunjba, ki yɔnlɔ na li na jaŋgo mbe kayanja wɔ Filisiti tara fenne pe ni na

[†]16.21: Mbe yengèle ke yaari pàa pye naga piin leeple mbele pe ma yigi malaga poro na (1 Sami 11.2; 2 Wunlu 25.7).

yengelé shyen ñgele pè yaari ke kala na.»²⁹ A Samisɔn wì si jiri nandogomɔ tiyagala shyen ñgele kàa go ki yerege ke na, ma keyen kan ke na ma gbɔw jenri, mɛɛ wi kalige ki taga nunjba na ma kamenjɛ ki taga sanna li na.³⁰ A wì sho fɔ: «Mbe pinlɛ mbe ku Filisiti tara fenne pe ni fuun pe ni ja.» Kona, a wì si tiyagala ke wɔnṛɔgo wi fanjga ki ni fuun ki ni. A go kì si to Filisiti tara fenne teele pe na, konaa janwa ña fuun wìla pye wa go ki ni pe na. Ki pyelɔmɔ pi na ma, leeble mbele Samisɔn wìla gbo wi kusanga wi ni, poro la lege ma we wìla pye yinwege na sanga ña ni ma mbele gbo poro na.³¹ Kona, a wi sefenné naa wi sege woolo pe ni fuun pè si pan maa gboo wi le ma kari wi ni. A pè si saa wi le wa wi to Manowa wi fanga ki ni, wa Zoreya ca naa Eshitawɔli ca sɔgɔwɔ pi ni. Samisɔn wìla pye kiti kɔnfɔ wa Izirayeli* tara fɔ ma saa gbɔn yele nafa.

DAN CENLE WOOLO KONAA PE YENJELÉ GBɔGɔSAGA

17--18

**Naja ña pàa pye na yinri Mika
wi yarisunŋgo sunzaga kala**

17¹ Naja wà la pye ma cen wa Efirayimu yanwira tara ti ni, pàa pye naa yinri Mika.² Pilige ka, a wì suu nɔ wi pye fɔ: «Nɔ, ma warifuwe pyɔ waga kele naa cénme

(1 100) ña pàa yu ma yeri, a mà yoo wi danga na yegé na we, wele, ki penjara ti yen laga na yeri. Muwi mìla ti le.» Kona, a wi nɔ wì sho fɔ: «Na pinambyɔ, Yawe Yenjelé li duwaw ma na!»³ A Mika wì sigi warifuwe pyɔ waga kele naa cénme (1 100) wi kan wi nɔ wi yeri. A wi nɔ wì sho fɔ: «Na pinambyɔ, mìgi kòn maga tège mbege penjara ti tège ti yε Yawe Yenjelé li kan ma kala na, jaŋgo ti tège ti yaraga yanlege ka gbegele yarisunŋgo, ñga pe warifuwe yan maga gbegele. Ki kala na ti nda, mi yen nari sɔngɔri ma na.»⁴ Eεn fɔ, a Mika wì si penjara ti sɔngɔrɔ naa wi nɔ wi na. A wi nɔ wì si warifuwe pyɔ cénme shyen wɔ wa ti ni mari kan tugurɔn yanfɔ wa yeri. A wo siri yan ma yaraga yanlege ka gbegele yarisunŋgo. A pè si saa ki yerege wa Mika wi go.

⁵ Ma si yala ki Mika we, Yenjelé gbɔgɔsaga kà la pye wa wi go. A wì si efɔdi* wa gbegele, konaa go yarisundo ni, mɛɛ wi pinambyɔ wa tège, a wì pye wi saraga wɔfɔ*.⁶ Ki wagati wi ni, wunluwɔ sila pye Izirayeli* tara ti go na. Lere nunjba nunjba pyew wìla pye na tanri na yala wi nandanwa kala lo ni.

⁷ Lefɔnŋɔ wà la pye ma cen wa Betileemu ca, wa Zhuda tara, ma yiri wa Zhuda cenle li ni. Levi setirige pyɔ* lawi.⁸ A ki naja wì si yiri wa Betileemu ca, wa Zhuda tara mbe kari sa censaga lagaja laga ka ni. Maa ta wa konɔ wila kee, a wì si saa gbɔn wa Efirayimu yanwira

tara ti ni konaa ma saa gbɔn fɔ wa Mika go ki na.⁹ A Mika wì suu yewe ma yo fɔ: «Mà yiri se yeri?» A wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi yen Levi setirige pyɔ, ma yiri wa Betileemū ca, wa Zhuda tara. Mi yen na censaga lagajaa na toro.»

¹⁰ A Mika wì suu pye fɔ: «Koro laga na yeri, ma pye paa na to yen, ma pye na saraga wɔfɔ*. Mi yaa lɔɔn kaan warifuwe pyɔ ke ke ni yele pyew, naa yaripɔrɔ konaa yaakara ni.»

Ki kaa pye ma, a Levi setirige pyɔ wì si ye wa Mika wi go.

¹¹ A wì si yenle mbe koro wa Mika wi ni. A wì suu yigi jenje paa wi pinambyɔ yen. ¹² A Mika wì suu tege saraga* wɔgotunŋgo ki na, a wì pye wi saraga wɔfɔ. A wì si koro wa Mika wi go. ¹³ A Mika wì sho fɔ: «Koni mìgi jen ma yo Yawe Yenjèle li yaa kajenje pye na kan, katugu mì Levi setirige pyɔ wa ta, a wì pye na saraga wɔfɔ.»

Dan cenle woolo pàa pye na censaga lagajaa mbe cen

18¹ Ki wagati wi ni, wunluwo sila pye wa Izirayeli* tara. Dan cenle woolo pàa pye na censaga jaa mbe cen, katugu maga le wa fɔ ma pan ma gbɔn ki wagati wi na, poro sila kɔrɔgo ta wa Izirayeli cengele sanŋgala ke sɔgɔwɔ. ² Kona, a Dan cenle woolo pè si nambala kangurugo wɔ pe yee sɔgɔwɔ, mbele pàa pye lewelimbele, ma yiri wa Zoreya ca

konaa Eshitawɔli ca. Pàa pe tun ma yo pe sa tara ti yanri peri wele peri jen, ma pe pye fɔ: «Ye sa tara ti yanri yeri wele yeri jen.» A pè si kari ma saa gbɔn wa Efirayimu yanwira tara ti ni, wa Mika go ki tanla, mɛɛ wɔnɔlɔ le. ³ Ma pe ta wa Mika go ki tanla, a pè si Levi setirige pyɔ* wi jen wi sɛnpaara to na. A Pè si kari wi kɔrɔgɔ mɛɛ saa wi yewe fɔ: «Ambo wì pan ma ni lagame? Yingi maa piin laga? Yingi na, a mà si koro laga?»

⁴ A wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Ng̊a naa ng̊a ko Mika wi maa piin na kan. Wi maa na sara, a mì pye wi saraga wɔfɔ*.»

⁵ Kona, a pè suu pye fɔ: «Kì kaa pye ma, Yenjèle li yewe we kan we ta wege jen na kaa pye kondangala na we yen li na li yaa tanla we na?»

⁶ A saraga wɔfɔ wì si pe pye fɔ: «Yaa kee yeyinŋje na fasi, Yawe Yenjèle li yen ye ni wa ye kondangala li ni.»

⁷ A ki nambala kangurugo pè si yiri ma konɔ li le ma saa gbɔn wa Layishi[†] ca. A pè si saa ca woolo pe yan pe yen ma cen wa yeyinŋje na ma yala Sidɔn ca fenne pe cenlɔmɔ pi ni; pàa pye ma cen pɔw ma kee kan ma taga pe yee na. Lere sila pye na pe jɔlɔ, lere kpe sila pye pe go na mbaa kaŋgbanga tari pe na. Pàa pye ma lali Sidɔn ca fenne pe ni. Pe sila pye na kanungbaŋga piin cenle la kpe ni. ⁸ A Nambala kangurugo pè si sɔngɔrɔ ma pan wa Zoreya naa Eshitawɔli cara ti ni pe sefenne pe

[†]18.7: Zhozu 19.47.

kɔrɔgɔ. A poro si pe yewe ma yo fɔ: «Ye ka yo we kan.»

⁹A pè si pe sefenne pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yoo kari we sa to Layishi ca woolo pe na; katugu wè tara ti wele mari yan ti yen ma yɔn fɔ jɛŋge. Ki cen mèle ye si pyeri? Yaga kaa mɔlɔ. Ye yiri ye konɔ li le we saga tara ti shɔ. ¹⁰Na yaga sa gbɔn wa, ye yaa sa leeple pe yan pè kɛe kan ma taga pe yee na. Pe tara tì gbɔgɔ, a Yenjele liri le ye kɛe. Yarilire nda fuun ti ma fi wa tara ti na ta yaa ta wa ki tara ti ni.»

Dan cénle woolo pàa yarisunŋgo ka yu konaa ki saraga wɔfɔ wi ni

¹¹Kona, a Dan setirige woolo nambala cénme kɔgɔlɔni (600) si malingbɔnyaara le ma yiri wa Zoreya naa Eshitawɔli cara ti ni ma kari. ¹²A pè si saa pe paara yinre* ti kankan wa Kiriyati Yeyarimu ca ki tanla, wa Zhuda tara, wa ca ki yɔnlɔ tosaga kɛe yeri. Ko kala ki ti pe maa ki laga ki yinri Mahane Dan^{††} ali ma pan ma gbɔn nala. ¹³Pè kaa yiri lema, a pè si toro wa Efirayimu yanwira tara ti ni ma saa gbɔn wa Mika go ki na.

¹⁴Kona, nambala kangurugo mbele pàa saa Layishi ca tara ti yanri mari wele, a pè si pe pinleyeenle pe pye fɔ: «Yège jen ma yo efɔdi*, naa go yarisunndo konaa yaraga yanlegɛ ŋga pè tugurɔn yan maga gbegele

yarisunŋgo ta yen laga ki yinre nda ka ni ke? Koni ŋga ye daga mbe pye, yège jen.» ¹⁵Kona, a pè si ke ma kari wa Mika go, mée saa ye wa Levi setirige woolo lefɔnŋɔ wi go maa shari maa yewe na kaa pye wi yen ŋgbaan. ¹⁶Ko sanga wo ni, Dan cénle woolo cénme kɔgɔlɔni (600) mbele pàa malingbɔnyaara ti le pàa pye ma yere wa yeyɔngɔ ki na. ¹⁷Een fɔ, nambala kangurugo mbele pàa saa tara ti yanri mari wele, pè si ye wa go ma yaraga yanlegɛ ki le, naa efɔdi wi ni, naa go yarisunndo konaa yaraga yanlegɛ ŋga pàa tugurɔn yan maga gbegele yarisunŋgo ki ni. Saraga wɔfɔ wìla pye ma yere le yeyɔngɔ ki na le nambala cénme kɔgɔlɔni (600) pe tanla, malingbɔnyaara ti ni pe kɛe.

¹⁸Naa saraga wɔfɔ wìla kaa ki yan nambala kangurugo pè ye wa Mika wi go ma saa yaraga yanlegɛ ki le, naa efɔdi wi ni, naa go yarisunndo konaa yaraga yanlegɛ ŋga pàa tugurɔn yan maga gbegele yarisunŋgo ki ni, a wì si pe yewe ma yo fɔ: «Yinji yaa piin yeen?» ¹⁹A pè suu pye fɔ: «Pyeri, maga ka para, ma pinle we ni. Ma pye paa we to[†] konaa we saraga wɔfɔ yen. Ma pye lere nunjba go woolo saraga wɔfɔ konaa ma pye Izirayeli cénle nunjba woolo nakoma sege nunjba woolo saraga wɔfɔ, kikiin ki yaa mbɔnrɔ ma yeri?» ²⁰Ki senre

[†]18.12: Eburuye senre ti ni, maga logo Mahane Dan, ko kɔrɔ wo ḥa Dan censaga.

[†]18.12: 1 Sami 6.21; 7.1; 2 Sami 6.2.

[†]18.19: Kiti 17.10.

tìla saraga wɔfɔ wi nawa pi yinjgi fɔ jenjé. A wì si efɔdi wi le, naa go yarisunndo to naa yaraga yanlegé ki ni, mèe pinlè ki leeble pe ni ma kari.

²¹A pè si yiri le nee kee. Pàa piile, naa yaayoro to naa yarijendé ti kelegi pe yee yegé. ²²Naa pàa kaa lali jenjé Mika go ki ni sanga ña ni, a wi cenyéenlè pè si pe yee gbogolo ma taga Dan cenle woolo pe na, na pe puro. ²³Naa pàa ka saa yɔngɔ pe ni, a pè si jɔrɔgɔ ma Dan cenle woolo pe yeri, a pè si sɔngɔrɔ ma pan ma Mika wi yewe ma yo fɔ: «Yinjgi kì ye ma ni, a mà sigi janwa ña wi le ma pan we kɔrɔgɔ?»

²⁴A wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Yarisunndo nda mì gbegele na yee kan, yèri le na kee ti ni ma pinlè na saraga wɔfɔ wi ni. Yaraga si koro na yeri naa; a yè si yenlè nala yewe na yuun fɔ: ‘Yinjgi kì ye ma ni?’ »

²⁵A Dan cenle woolo pè sho fɔ: «Maga ka we nuñgbolo li wéri we na ma senre ti ni, jañgo we woolo pele ka ka nawa ñgban, mbe to mboro naa ma go woolo ye na mbe ye gbo.» ²⁶Ko puñgo na, a Dan cenle woolo pè si konɔ li le nee kee. Naa Mika wìla kaa ki yan pe fanñga kì we wi wogo ki na, a wì si sɔngɔrɔ ma kari wi go.

²⁷Dan cenle woolo pa pàa yaara nda Mika wìla gbegele ti le yeen, konaa wi saraga wɔfɔ wi ni.

Dan cenle woolo pàa saa cen wa Layishi ca

Ko puñgo na, a Dan cenle woolo pè si saa to Layishi ca ki na, ma si yala ca woolo pàa pye ma cen yeyinjé na konaa ma këe kan ma taga pe yee na. A pè si ca woolo pe gbo ma ca ki sogo. ²⁸Lere kpè sila ta mbe kari sa Layishi ca woolo pe saga, katugu pàa pye ma lali Sidɔn ca woolo pe ni. Pe sila pye na kanunjbangá piin leeble pele yegé ni. Layishi ca kila pye wa Beti Erehɔbu ca gbunlundege ki ni. A Dan cenle woolo pè si ca ki kan naa fɔñjɔ mèe cen wa ki ni. ²⁹A pè si pe tele wi mege ki taga ca ki na naga yinri Dan. Dan wìla pye Izirayeli wo pinambyɔ. Èen fɔ faa, pàa pye na ca ki yinri Layishi. ³⁰A pè si Mika wi yaraga yanlegé ki yerege pe yee kan, mèe Gerishɔmu pinambyɔ Zhonatan wi tege Dan cenle woolo pe saraga wɔfɔ; wo la pye Manase[†] wi pishyenwoo. Zhonatan naa wi setirige piile pe ni, pàa pye naga tunñgo ki piin fɔ ma saa gbɔn wagati ña pàa kaa ki tara woolo pe koli ma kari pe ni wa kulowo pi ni wi na. ³¹Yenjéle li censaga paraga go* kila pye wa Silo ca[†] wagati ña fuun ni, pàa Mika yaraga yanlegé ki yerege pe yee kan ki wagati wi ni fuun wi ni.

[†]18.30: Yenjéle senre seweele pele ni mege ñga kì yeri laga ki laga ñga ki na ma yo Manase ki yen ma yɔñlɔgɔ wa pe ni ma yo Moyisi.

[†]18.31: Zhozu 18.1.

**IZIRAYELI WOOL
SANMBALA PE MALAGA
GBƏNGƏ BENZHAME
CƏNLE WOOL PE NI**

19--21

**Kapege ɳga Gibeya
ca woolo pàa pye**

19 ¹Wagati ɳa ni wunluwɔ fa cen Izirayeli* tara ti go na, Levi setirige piile* naɳa wà la pye ma cen wa Efirayimu yanwira tara ti laga ɳga kì lali ki ni. A wì si Betileemū ca fenne jɔ wa lè maa tege, ma yiri wa Zhuda tara. ²Een fɔ, a jèle wi nee nanjara piin, mèe yiri wa wi pɔlɔ wi go ma kari wa wi to go, wa Betileemū ca, wa Zhuda tara. A wì si koro wa fɔ ma saa gbɔn yeŋge tijere. ³A wi pɔlɔ wì si kaa kari wa wi yeri mbe sa para wi ni mboo jatere wi kanɳga wi na, wi ta wi sɔngɔrɔ wa wi go. Wila kari wi tunmbyee nunjba ni konaa sofiele shyen ni. A jèle wì si ye wi pɔlɔ wi ni wa wi to go. Naa tofɔ wila kaa wi pɔlɔ wi yan, a wì suu fili yɔgɔrimɔ ni. ⁴A wi nafɔ, jèle wi to we, wì suu yaga wa wi yee yeri, a wì koro wa ma saa gbɔn piliye taanri. Pàa pye na nii, na woo, na wɔnlɔ wa.

⁵Pilige tijere wogo ki na, a pè si yiri faa pinliwé pi ni, a Levi setirige woolo naɳa wì suu yee gbegele mbaa kee. Ki sanga wi ni, a wi nafɔ wì suu pye fɔ: «Yaraga ka ka gben ma fanɳga ta, ko puŋgo na ma sila kee.»

⁶A pe leeple shyen pè si cen ma pinlə ma li konaa ma wɔ. Ko puŋgo na, a jèle wi to wì suu pɔlɔ wi pye fɔ: «Koro laga, ma nala yembine lo pye laga, ma yɔgɔri naa.»

⁷Jèle wi pɔlɔ wìla yiri mbaa kee; een fɔ, a wi nafɔ wì suu yenri ɳgbanga ma yo wi wɔnlɔ. A wì si yenle maga yembine li pye wa.

⁸Pilige kangurugo wogo ki na, a wì si yiri faa pinliwé pi ni ma yo wi yaa la kee. A wi nafɔ wì sho naa fɔ: «Mi yen nɔc yenri, ma ka gben, yɔnlɔ ki ka ka sogo mee la kee.» Kona, a pe shyen pè si pinlə ma li.

⁹Naa naɳa wìla kaa yiri mbaa kee wi jɔ naa wi tunmbyee wi ni, a wi nafɔ wì suu pye fɔ: «Wele, yɔnlɔ kì kɔ makɔ, yembine lì gberɛ wɔ, ye koro laga ye wɔnlɔ, yɔnlɔ kì to makɔ. Ye wɔnlɔ laga naa, ma yɔgɔri. Goto ye yiri faa yaa kee, maa kee ma ca.» ¹⁰Een fɔ, jèle wi pɔlɔ wi sila yenle mbe wɔnlɔ wa naa. A wì si yiri na kee wo naa wi cenfɔ wi ni, naa wi sofiele shyen pe ni, pe jɔnrɔ ti ni pe na. A wì si saa gbɔn wa Zhebusi ca ki yegɛ, ko ki yen Zheruzalemū ca ye. ¹¹Naa pàa ka saa yɔngɔ Zhebusi ca ki ni sanga ɳa ni, kìla yala yɔnlɔ kì kɔ makɔ. A tunmbyee wì suu tafɔ wi pye fɔ: «Ki yaga we ke we kari wa Zhebusi cenle woolo pe ca ɳga ki ni, we sa wɔnlɔ wa.»

¹²A wi tafɔ wì suu pye fɔ: «Ayoo, we se ye ca ka yegɛ ni, ɳga Izirayeli woolo woro wa ki ni. We toro we kari fɔ wa Gibeya ca.» ¹³A wì suu tunmbyee wi pye naa fɔ: «Pan we

bala we gbɔn wa Gibeya ca nakoma wa Arama ca, we sa wɔnlɔ ki cara ka nuŋgba ni.»¹⁴ Kona, a pè si konɔ li le née kee. Naa pàa ka saa yɔŋgɔ Gibeya ca ki ni sanga ḥa ni, a kì si yala yɔnlɔ kì to. Benzhamè cenle woolo poro ca layi.¹⁵ Kona, a pè si ke ma kari wa Gibeya ca sa wɔnlɔ wa.

Pàa ye wa ca ma saa cen wa katogo. Eén fɔ, lere kpe sila yenle mbe pe yaara wɔ wa wi go.¹⁶ Pe mbe wele, a pè si naŋa leleɛ wa yan wì yiri kere ma ye yɔnlɔkɔgo ki ni. Ki naŋa wìla pye Efirayimu yanwira tara woolo wo wa, ma cen wa Gibeya ca. Ma si yala ki laga ki woolo pàa pye Benzhamè cenle woolo.¹⁷ A wì suu yegé ki yirige mæe nambanja wi yan wì cen wa katogo. A wì si saa yewe ma yo fɔ: «Ma yiri se? Maa kee se?»¹⁸ A Levi setirige woolo naŋa wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Wè yiri wa Betileemù ca, wa Zhuda tara na kee wa Efirayimu yanwira tara ti laga ḥa kì lali ki ni. Pa pànla se wa. Mìla kari wa Betileemù, wa Zhuda tara, koni mi yen na sɔngɔri na kee wa Yawe Yenjèle li go†. Eén fɔ, lere si yenle mbanla yaara wɔ wa wi go.¹⁹ Ma si yala, yan naa sofilele yan yen we yeri, Yaakara yen we yeri fun, mi naa na jɔ konaa na

tunmbyee lefɔnɔjɔ wi ni. Yaraga ko ka kpe kala woro we na.»²⁰ Kona, a naŋa leleɛ wì suu pye fɔ: «Yeyinŋe ki pye ma ni! Maga jori yaraga ḥa fuun kala, mi yaa ki kan ma yeri. Kii daga ma wɔnlɔ laga katogo.»²¹ A wì si kari pe ni ma saa pe yaara wɔ wa wi go. A wì si sofile yan kan sofilele pe yeri. A nambala pe pe yee tɔɔrɔ ti jogo† mæe li ma wɔ.²² Ma pe ta paa nii na baro waa, a ca ki nambala pèle si pan, lejagala pele, ma pan ma go ki maga, née kɔrɔ ki gboɔn ḥgbanga, a pè si naŋa leleɛ, gofɔ we, wi pye fɔ: «Naŋa ḥa wì tugu laga ma go, wi yirige laga we kan we jeele kala pye wi ni†.»²³ A gofɔ wì si yiri wa funwa na pe kɔrɔgo mæe pe pye fɔ: «Na wenne, mi yen na ye yenri, yaga ka kapege pye; katugu ki naŋa ḥa wi yen na nambanja. Yaga ka ki fere gbɔrɔ kala na li pye.²⁴ Ye wele, na sumborombyɔ wi yen laga, wi fa naŋa kala jen konaa ki naŋa wi cenfɔ wi ni. Mi yaa pe yirige ye kan wa funwa na, ye poro le ye pe jɔgɔ, ḥa ka ye ndanla yege pye pe na. Eén fɔ, yaga kaga fere gbɔrɔ kala na li pye naŋa ḥa wi na.»²⁵ Eén fɔ, ki leele pe sila yenle mbe logo naŋa leleɛ wi yeri. Kona, a Levi setirige woolo naŋa wì suu cenfɔ wi yirige pe kan wa funwa na. A pè suu yigi

^{†19.18:} Kiti kɔnfenne pe sanga wi ni, Yenjèle li censaga paraga go kìla pye wa Silo ca (Kiti 18.31; Zhozu 18.1).

^{†19.21:} Gbanŋban wo naa yɔnlɔ tufunwo pi kala na, kìla pye wa Izirayeli tara, nambanja ka tugu lere wa na, pe maa tɔɔrɔ ti jogo ma gbanŋban wi laga ti na, mbege naga fɔ poo yaara wɔ jenjé (Zhenè 18.4; 24.32; 43.24; Luki 7.44; Zhan 13.5-14).

^{†19.22:} Zhenè 19.1-8.

ma sinle wi ni maa jɔ̄lɔ̄ ki yembine li ni fuun li ni. Naa laga kila kaa na lari, a pè suu yaga ma yo wila kee.

²⁶Lalaaga yegē ki ni, a ki jèle wì si pan ma to wa wi pɔ̄lɔ̄ wi kafɔ̄ naja wi go yɔ̄n ki na, mèe koro le fɔ̄ ma saa laga ki laga. ²⁷Ki pinliwé pi ni, a wi pɔ̄lɔ̄ wì si yiri ma go ki yenge mbe yiri mbaa kee. Wi mbe wele, a wì suu cénfɔ̄ wi yan wì sinle ma sanga, maa keyen yi taga wa yeyɔ̄ngɔ̄ shɔ̄n wi na. ²⁸A wì suu pye fɔ̄: «Yiri we kari.» Eén fɔ̄ jèle wi sila wi yɔ̄n sogo senre ta kpe ni. A wi pɔ̄lɔ̄ wì suu gboo wi le maa taga wi sofile wi na mèe kari wi ca. ²⁹Naa wìla ka saa gbɔ̄n wa wi go, a wì si gbene le, maa jɔ̄ gboo wi le maa kɔ̄nlɔ̄, a wì yiri kayinngele tegesaga ke ma yiri shyen. A wì si ke torogo nunjba nunjba Izirayeli tara ti lagapyew ki ni. ³⁰Mbele fuun pàa ki wogo ki yan, pàa pye na yuun fɔ̄: «We fa ñga ki cenlè la yan, maga le Izirayeli woolo pè yiri wa Ezhipiti tara fɔ̄ ma pan ma gbɔ̄n nala. Ki daga yege kala li yigi jengé, mbe ye yee yewe, mbe ka yo ki senre ti ni.»

**Izirayeli cèngelè sanñgala
kàa yɔ̄n wa nunjba mbe malaga
gbɔ̄n Benzhamè cenlè li ni**

20¹Kona, a Izirayeli* woolo pe ni fuun pè si pe yee gbogolo paa lere nunjba yen wa Mizipa ca Yawe Yenjèle li yegē sgɔ̄wɔ̄. Pàa yiri tara ti lagapyew ki ni ma pan, maga le wa Dan ca ki

na, wa yɔ̄nlɔ̄parawa kamengé kée yeri ma saa gbɔ̄n wa Berisheba ca ki na, wa yɔ̄nlɔ̄parawa kalige kée ki yeri, konaa ma saa gbɔ̄n wa Galaadi tara ti na wa yɔ̄nlɔ̄ yirisaga yeri[†]. ²Izirayeli woolo pe ni fuun pe teele, poro naa Izirayeli cèngelè ke ni fuun ke teele pe ni, pàa pan Yenjèle li woolo pe finliwé pi na. Malingbɔ̄nlɔ̄ mbele pàa pye tɔ̄ɔ̄ na, pàa pye nambala waga cènme tijere (400 000), pàa pye tokobi jenfenne. ³A Benzhamè cenlè woolo pè sigi logo ma yo Izirayeli woolo sanmbala pàa kari wa Mizipa ca.

Ma Izirayeli woolo pe ta wa ki finliwe pi na, a pè si yewe ma yo fɔ̄: «Ki kapege kì pye yegē ñga na, pege yegē yo we kan.» ⁴Kona, Levi setirige woolo naja ña pàa wi jɔ̄ wi gbo wì si pe pye fɔ̄: «Mila pan ma gbɔ̄n wa Gibeya ca, wa Benzhamè cenlè woolo pe tara mi naa na cénfɔ̄ wi ni mbe wɔ̄nlɔ̄ le. ⁵A ca woolo pè si yiri na kɔ̄rɔ̄gɔ̄. Yembine li ni, mìla pye go ñga ni, a pè si pan maga maga na jaa mbanla gbo. A pè silan jɔ̄ wi yigi fanñga ma sinle wi ni, maa jɔ̄lɔ̄ fɔ̄ ma saa wi gbo. ⁶Kì pye ma, a mì suu gboo wi le maa kɔ̄nlɔ̄ kayinngele kayinngele, maga kara ti torogo Izirayeli woolo pe tara nda fuun pè ta kɔ̄rɔ̄gɔ̄ ti lagapyew ki ni; katugu kalikalawa naa fere gbɔ̄rɔ̄ kala pye laga Izirayeli tara. ⁷Yoro Izirayeli woolo, ye ni fuun ye mbele yè gbogolo na, ye ye yee yan, ye ka kòn ye tege ki kala na li na.»

[†]20.1: 1 Sami 7.5-14; 10.17.

⁸ Kona, a leele pe ni fuun pè si yɔn wa nunjba ma yiri, mɛe yo fɔ: «We ni, lere kpe se sɔngɔrɔ mbe kari wi ca, lere kpe se sɔngɔrɔ mbe kari wi go. ⁹ Yijgo ḥga we yaa pye Gibeya ca ki na ki ḥga: «We yaa pete gbɔn mbe mbele pe yaa sa to ca ki na pejen. ¹⁰ Izirayeli cengelé ke ni fuun ke ni, cenle na woolo ka pye lere cenme we yaa lere ke wɔ wa pe ni, cenle na woolo ka pye lere waga kele (1 000) we yaa lere cenme wɔ wa pe ni, cenle na woolo ka pye lere waga ke (10 000) we yaa lere waga kele (1 000) wɔ wa pe ni. We yaa poro torogo pe sa yaakara ja malingbɔɔnlɔ sanmbala pe kan. Na paga ka sɔngɔrɔ mbe pan yaakara ti ni, we yaa sa to Gibeya ca woolo pe na wa Benzhamε tara, mbe fere kala na pè pye laga Izirayeli tara li fɔgɔ tɔn pe na.» ¹¹ Kì kaa pye ma, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè si pe yee gbogolo ma yɔn wa nunjba mbe sa to Gibeya ca ki na.

¹² A Izirayeli cengele sangala kè si keli ma pitunmbolo torogo wa Benzhamε cenle li seye woolo pe ni fuun pe yeri pe sa pe yewe fɔ: «Kì pye mɛlɛ, a ki kapege tijaanga ḥga kì si ya ma pye wa ye sɔgɔwɔ? ¹³ Koni ye ki lejagala mbele wa Gibeya ca pe le we kɛɛ we pe gbo, mbe ta mbe kapege ki kɔ mbege wɔ laga Izirayeli tara.» Ḫen fɔ, Benzhamε cenle woolo pe sila yenle mbe logo pe sefenne Izirayeli woolo sanmbala pe yeri.

¹⁴ Ḫen fɔ, a Benzhamε cenle woolo pè si yiri wa pe cara ti ni ma saa pe yee gbogolo wa Gibeya ca mbe sa malaga gbɔn Izirayeli woolo sanmbala pe ni. ¹⁵ Ki pilige ki ni Benzhamε cenle woolo mbele pàa yiri cara ti ni ma pan ma pye tokobi jenfenne, a pè pe jiri, pàa pye lere waga nafa ma yiri kɔgɔlɔni (26 000). Pe sila Gibeya ca woolo poro jiri mbe pe pinle wa; poro la pye malingbɔɔnlɔ welimbele jembele cenme kɔlɔshyen (700). ¹⁶ Wa ki malingbɔɔnlɔ pe ni, malingbɔɔnlɔ kamɛŋge fenne mbele pàa pye welimbele pàa pye lere cenme kɔlɔshyen (700). Kila pye pe ni fuun nunjba nunjba pe ma ya ma yinzige nunjba wa gbafurugo ni paa ki la. ¹⁷ Izirayeli woolo sanmbala pe malingbɔɔnlɔ mbele pàa jiri pàa pye lere waga cenme tijere (400 000). Pe ni fuun pàa tokobi wi jen fo jeŋge. Benzhamε cenle woolo poro ni sila pye pe ni.

¹⁸ Kona, a Izirayeli woolo pè si kari wa Beteli ca ma saa Yenjɛlɛ li yewe ma yo fɔ: «Cenle liliin li daga mbe keli sa to Benzhamε cenle woolo pe na?» A Yawe Yenjɛlɛ lì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Zhuda cenle lo li yaa keli sa to pe na[†].»

¹⁹ Ki goto pinliwe pi ni, a Izirayeli woolo pè si yiri ma saa pe paara yinre* ti kan wa Gibeya ca ki yesinme na. ²⁰ Ko pungo na, a pè si yiri ma kari sa to Benzhamε cenle woolo pe na, mɛe saa yere malinje

[†]20.18: Ki sanga wi ni Yenjɛlɛ li yɔn finliwe kesu pa wìla pye wa Beteli ca ma pinle saraga wɔfɔ Fineyasi wi ni (Kiti 20.26-28).

wi na wa Gibeya ca ki yon na. ²¹Kona, a Benzhamē cenle woolo pè si yiri wa Gibeya ca ki ni ma pan ma to Izirayeli woolo pe na, ma lere waga nafa ma yiri shyen (22 000) wo gbo pe ni wa malaga gbōnsaga ki pilige ki ni. ²²Een fo, a Izirayeli woolo pè si kotogo le pe yee ni ma saa yere naa malinje wi na, wa laga ñga pàa yere pilige kongbanjga ki na we. ²³Sanni Izirayeli woolo pe sa kari, pàa kari ma saa gbele Yawe Yenjèle li yegé sɔgɔwɔ fɔ ma saa gbɔn yɔnlɔkɔgɔ ki na, mali yewe ma yo fo: «We daga sa malaga gbɔn we sefenne, Benzhamē cenle woolo pe ni naa le?»

A Yawe Yenjèle lì si pe yon sogo ma yo fo: «Yaa kee pe kɔrɔgɔ.»

²⁴Ki goto, a Izirayeli woolo pè si kari ma saa to Benzhamē cenle woolo pe na ki yɔnlɔ shyen wolo na naa. ²⁵Kona, a Benzhamē cenle woolo pè si yiri wa Gibeya ca ki ni, ma pan mbe to pe na. Pàa Izirayeli malingbɔɔnlɔ mbele pè tokobi wi jen pe waga ke ma yiri kɔlɔtaanri (18 000) gbo ki pilige ki ni. ²⁶Kona, a Izirayeli woolo pe ni fuun pè si kari wa Beteli ca ma saa cen Yawe Yenjèle li yegé sɔgɔwɔ, ma gbele ma yenje le* fo ma saa gbɔn ki yɔnlɔkɔgɔ. Pàa saara sogoworo* naa nayinmè saara* wɔ Yawe Yenjèle li yeri. ²⁷Ko puŋgo na, a pè si Yawe Yenjèle li yon finliwe kesu* wi yen wa ki ca ki ni. ²⁸Ki wagati wi ni Eleyazari pinambyɔ Fineyasi ña

wìla pye Arɔn* wi pishyenwoo wo wìla pye na tunjgo piin yon finliwe kesu wi yegé sɔgɔwɔ. Pàa Yawe Yenjèle li pye fo: «We daga mbe kari sa to we sefenne, Benzhamē cenle woolo pe na lee we daga mbe malaga ki yaga?» A Yawe Yenjèle lì si pe pye fo: «Yaa kee ye sa to pe na, katugu goto mi yaa pe le ye kée.»

²⁹Ki pye ma, a Izirayeli woolo pè si malingbɔɔnlɔ pele laralara ma Gibeya ca ki maga. ³⁰A Izirayeli woolo sanmbala pè si kari ma saa to Benzhamē cenle woolo pe na pilige taanri wogo ki na. A pè si yere malinje wi na wa Gibeya ca ki yesimme na paa yɔngɔlɔ kongbanjgala shyen ke yen. ³¹A Benzhamē cenle woolo pè si yiri mbe sa to pe na, mèe pe yee yaga, a pè kari pe ni lege ca ki ni. A pè sigi le na Izirayeli malingbɔɔnlɔ pele kuun paa yɔngɔlɔ kongbanjgala ke yen. Pàa lere nafa ma yiri ke wo gbo wa wasege ki ni, wa Beteli ca konɔ naa Gibeya ca konɔ li na. ³²A Benzhamē cenle woolo pe nee pe yee piin fo: «Wè ya pe ni paa yɔngɔlɔ kongbanjgala ke yen.»

Een fo, a Izirayeli woolo pè sho fo: «Ye ti waa fee pe yegé we pe negenegé pe lali ca ki ni fo sa gbɔn wa wasege kongolo ke na.» ³³A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si yiri wa pe yeresara ti ni ma saa pe yee fili wa Baali Tamari ca ki ni, ma yere malinje wi na. Ki sanga wi ni, Izirayeli woolo mbele pàa pye ma lara pè si yiri wa pe larasara ti ni,

wa Maare Geba[†] ca. ³⁴Kì pye ma, nambala waga ke (10 000) mbele pàa wò Izirayeli woolo pe sògòwà pè si saa gbòn wa Gibeya ca ki yesinmè na. Malaga kìla ñgbàn fò jéngé. Èen fò Benzhamè cenle woolo pe sila pye naga jate jòlògò yaa to pe na. ³⁵A Yawe Yenjèlè lì si ti a Benzhamè cenle woolo pè fe Izirayeli woolo pe yége. Ki pilige ki ni Izirayeli woolo pàa Benzhamè cenle woolo lere waga nafa ma yiri kangurugo naa cénmè (25 100) wo gbo pe ni. Pe ni fuun pàa pye tokobi jenfenne.

³⁶Kona, a Benzhamè cenle woolo pè sigi jen ma yo pe se ya.

Ma si yala Izirayeli woolo pàa pye na fee Benzhamè cenle woolo pe yége, katugu pàa kès kan ma taga pe malingbòonlò mbele pàa lara ma Gibeya ca ki maga poro na. ³⁷Kì pye ma, mbele pàa pye ma lara, a pè si fyéelè ma yiri ma go gbòn ca ki na, ma saa ki tòn munjàga, mèe ca woolo pe gbo tokobi ni. ³⁸Pàa senre ta yo ma ta pe yee yeri poro naa Izirayeli malingbòonlò sanmbala pe ni, fò mbele pàa pye ma lara pe ka kasòn le ca ki ni pe wirige gbògò ka yirige wa ki ni (mbege naga fò pe to ca ki na). ³⁹Malaga gbònsanga wi ni, naa Izirayeli woolo pàa pye na fee Benzhamè cenle woolo pe yége, Benzhamè cenle woolo pàa lere nafa ma yiri ke si wo gbo pe ni. A pe nee ki jate ndee pè ya Izirayeli

woolo pe ni paa yònlo konjbanna li yen. ⁴⁰Èen fò, ki wagati wi ni, naa pàa kaa wirige ki yan kìgi lè na yinrigi wa ca ki ni, a Benzhamè cenle woolo pè si kanjga ma wele wa pe pungo na, mèe pe ca ki ni fuun ki yan kila sori, kasòn yinngèle kaa yinrigi wa naayeri. ⁴¹Kona, a Izirayeli woolo pè si kanjga ma taga pe na. A Benzhamè cenle woolo pè sunndo wì si kòn pe na fò jéngé, katugu pàa ki yan fò jòlògò to pe na makò. ⁴²A pè si puñgo le na fee Izirayeli woolo pe yége na kee wa gbinri* wi yeri. Èen fò, a Izirayeli malingbòonlò pè si pe yége weri fò jéngé; mbele pàa lara wa ca ki tanla, a poro si yiri pe kòrògò nee pe kuun wa kono li nandogomo. ⁴³A Izirayeli woolo pè si wa ma Benzhamè cenle woolo pe maga ma pe purò; pe sila yeyinjé yaga pe kan, ma pe gbo fò ma saa gbòn wa Gibeya ca ki yòn na, wa yònlo yirisaga yeri. ⁴⁴Pàa lere waga ke ma yiri kòltaanri (18 000) wo gbo Benzhamè cenle woolo pe ni, pe ni fuun pàa pye malingbòonlò welimbele. ⁴⁵Mbele pàa koro, a poro si fe ma kari wa gbinri wi ni, ma wa wa Irimò walaga ki yeri. Izirayeli woolo pàa lere waga kangurugo (5 000) wo gbo pe ni wa kono. A pè si taga sanmbala pe na ma pe purò fò ma saa gbòn wa Gidewòmu ca ki na, ma lere waga shyen (2 000) wo

[†]20.33: Wa Yenjèlè senre sewe leele mbele pe yen Gireki senre ni pe ni kona wa ña pe yinri Vuligati wi ni, ñga kì yo Maare Geba pège yònlo wa ma yo: Geba ca ki yònlo tosaga yeri.

gbo pe ni naa.⁴⁶ Benzhamē cēnle woolo mbele pāa gbo ki pilige ki ni, pāa pye lere waga nafa ma yiri kangurugo (25 000). Pe ni fuun pāa pye tokobi jenfenne konaa ma pye malingbōonlō welimbelē.

⁴⁷ Nambala cēnme kōgōlōni (600) mbele pāa puŋgo le ma fe ma kari wa gbinri wi yeri, wa Irimō walaga ki na, pāa koro wa fō ma saa gbōn yenjē tijēre.⁴⁸ A Izirayeli woolo pē si sōngōrō ma pan Benzhamē cēnle woolo mbele pāa koro pe kōrōgō na pe kuun tokobi ni cara ti ni na toro, maga le leele pe na fō ma saa ki wa yaayoro ti na, konaa yaraga njā fuun paga yan ki ni. A pē si kasōn le ki tara cara ti ni fuun ti ni mari sogo.

Izirayeli woolo pāa jeele kan Benzhamē cēnle woolo pe yeri

21 ¹ Izirayeli* woolo pāa wugu wa Mizipa ca ma yo fō: «We ni wa kpe ka kaa sumborombyō kan Benzhamē cēnle woolo naŋa wa yeri wuu pōri wi jō.» ² Kona, a leele pē si kari wa Beteli ca ma saa cēn Yenjēle li yegē sōgōwō fō ma saa gbōn ki yōnlōkōgō. Pāa pye na jōrōgi na gbele ḥgbanga†, ³ na yuun fō: «E, Yawe Yenjēle, woro Izirayeli woolo Yenjēle, yinjī na ki jōlōgō njā kī si we ta? Yinjī na Izirayeli cēnle ke ni, a nunjba si kō ma wō wa nala?»

⁴ Ki goto yirifaga ki na, a leele pē si yiri ma saraga wōsaga*

kan le ki laga ki na ma saraga sogowogo* naa nayinmē saara* wō Yawe Yenjēle li yeri. ⁵ Ko puŋgo na, a Izirayeli woolo pē si yewe ma yo fō: «Izirayeli cēnle ke ni fuun ke ni, liliin lì koro lii pan gbogolomō mba wē gbogolo pi na Yawe Yenjēle li yegē sōgōwō?» Katugu pāa wugu ma yo na lere njā ka koro wii pan wa Mizipa ca Yawe Yenjēle li yegē sōgōwō, wi daga poo gbo.⁶ Ngā kīla pye Benzhamē cēnle woolo pe na, a kī si ye Izirayeli woolo pe go na, a pē sho fō: «E, Izirayeli cēnle ke ni, nunjba kō ma wō wa nala! ⁷ Benzhamē cēnle woolo nambala mbele pē koro go na, we yaa ki pye mēle mbe si jeele pele ta mbe kan pe yeri? Katugu wāa wugu Yawe Yenjēle li mege ki na ma yo we se we sumborombiile pele kan pe yeri pe pe pōri pe jeele.»

⁸ A pē si yewe naa fō: «Izirayeli cēnle ke ni, liliin lāa koro li sila pan wa Mizipa ca Yawe Yenjēle li yegē sōgōwō?» A pē sigi yan fō wa Galaadi tara, Yabeshi† ca woolo wa kpe sila pan gbogolomō pi na Yawe Yenjēle li yegē sōgōwō.⁹ Mā jen naa pāa leele pe jiri pe sila Yabeshi ca woolo wa kpe yan mbe jiri wa Galaadi tara.¹⁰ Kī pye ma, a leele pē si malingbōonlō welimbelē waga ke ma yiri shyen (12 000) torogo wa pe yeri maga konō na li kan pe yeri ma yo fō: «Ye kari wa Galaadi tara ye sa Yabeshi ca woolo pe gbo tokobi ni mbe pinle jeele naa

†**21.2:** Kiti 20.18,26-27.

†**21.8:** 1 Sami 11; 31.11-13; 2 Sami 2.5-7; 21.12.

piile pe ni.¹¹ Ùga ye yaa sa pye ki ñga: «Ye nambala pe ni fuun pe gbo konaa jeele mbele fuun pe na ja kala jen pe ni.»

¹²(A malinqbɔɔnlɔ pè sigi pye ma). Pàa saa sumbonɔ cenmè tijere (400) yan wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara, mbele pe sila na ja kala jen. A pè si pan pe ni wa paara yinre censaga* ki ni, wa Silo ca, wa Kana tara.¹³ Ko punjo na, Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni fuun pè si pitunmbolo torogo wa Benzhamè cenle woolo mbele pàa pye ma lara wa Irimɔ walaga ki ni pe yeri ma yo pe sa yeyinje le pe ni.¹⁴ A Benzhamè cenle woolo pè si sɔngɔrɔ ma pan ki sanga wi ni. Jeele mbele pàa yaga yinwege na wa Yabeshi ca, wa Galaadi tara, a Izirayeli woolo pè si pe kan pe yeri pe jeele. Eén fɔ, pe sila lege mbe pe fili.¹⁵ Benzhamè cenle woolo pe kala làa ye Izirayeli woolo pe go na, katugu Yawe Yenjelè làa ka kòn Izirayeli cengèle woolo pe yon ki na.¹⁶ Kona, a gbogolomo pi lelelele* pè sho fɔ: «We yaa ki yigi mele si jeele pele ta mbe kan nambala sanmbala mbele pè koro pe yeri? Mà jen Benzhamè cenle woolo pe jeele, wè pe gbo ma pe kɔ wa malaga.»¹⁷ A pè sho naa fɔ: «Benzhamè cenle woolo mbele pè koro go na, ki daga pe cen wa tara nda pè ta kɔrgɔ ti ni, jango cenle la ka ka kɔ mbe wɔ laga Izirayeli tara.¹⁸ Eén fɔ, we se ya we sumborombiile pe kan pe yeri pe pe pɔri pe jeele, katugu wàà

wugu ma yo fɔ: «Lere o lere kaa sumborombyɔ wa kan Benzhamè cenle woolo na ja wa yeri wi jo, danja mbege fɔ wi yigi.»

¹⁹ Kona, a pè sho fɔ: «Ye wele, yele pyew we maa feti wa piin Yawe Yenjelè li kan wa Silo ca, wa Beteli ca ki yɔnlɔparawa kamengɛ kɛe yeri, ma wa Lebona ca ki yɔnlɔparawa kalige kɛe yeri, wa kono na li ma yiri wa Beteli ca na kee wa Sishemu ca li yɔnlɔ yirisaga yeri.»²⁰ A pè si Benzhamè cenle woolo nambala pe yeri ma yo fɔ: «(Na feti sanga wi ka gbɔn), ye kari ye sa laralara wa erekɛn* keere ti ni,²¹ yaa kɔrsi piin. Na yaga ka Silo ca sumbonɔ pe yan pe yiri ma perege kòn na yoo, ye yiri wa erekɛn keere ti ni. Ye ni fuun nunjba nunjba ye sumbonɔ nunjba nunjba yigi, ye kari pe ni wa ye tara ye sa pe pye ye jeele.

²² Na pe teele nakoma pe nɔsepiile nambala paga pan mbaa para we na, we yaa pe yon sogo mbe yo fɔ: «Yege yaga ye pe yaga pe kan, katugu Yabeshi ca malaga ki na, we sila jeele ta wa mbe kan nambala pe ni fuun nunjba nunjba pe yeri. Kì kaa pye yoro jate ma yè ye sumborombiile pe kan pe yeri ye yɛ, lere se ya baga ye na mbe yo ye wuguro ti jɔgɔ.»

²³ Kì pye ma, a Benzhamè cenle woolo pè si tanga ki yerewe senre ti na. Pàa jori sumbonɔ yon ñga na, a pè si poro yigi wa Silo ca sumbonɔ mbele pàa yiri na yoo pe ni ma kari pe ni. Pàa sɔngɔrɔ wa pe tara,

ma saa pe cara ti kan fɔnɔjgɔ ma
cen wa ti ni.²⁴ Ki wagati wi ni, a
Izirayeli woolo sanmbala pè si yiri
wa ki laga ki na ma kari wa pe
cengèle ke ni konaa wa pe seye yi
ni. Pe ni fuun nungba nungba pè si

kari wa pe tara nda pàa ta kɔrɔgɔ
ti ni.²⁵ Ki wagati wi ni, wunluwo
sila pye wa Izirayeli tara ti ni. Pe
ni fuun nungba nungba pàa pye na
tanri pe nandanwa kala lo na.